

ΕΣΤΙΑ

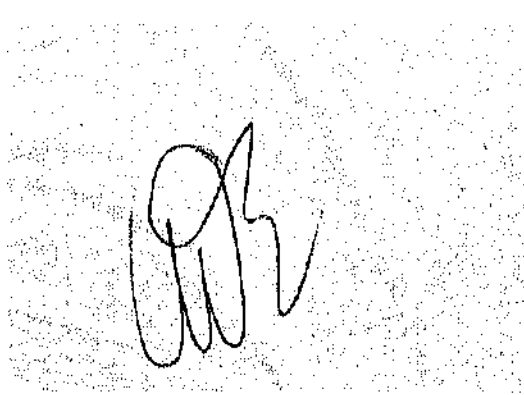
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΩΝ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

1885

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 8 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΦΡ. 8

Handwritten signature
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολιτική
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας: 'Επί της Ασωφόρου Πανεπιστημίου, 39

1885

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος 10'

Συνδρομή ἑτησία: Ἑν Ἑλλάδι σφ. 12, ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ σφ. 20 — Ἀν συνδρομῇ ἄρχειται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἕως καὶ ἐπὶ τῆς 31ης — Γαλλοὶ σφ. 20 — Ἑν τῇ Ἑλ. Πανεπιστημίου 20. 30 Ἰουνίου 1885

ΒΑΛΗΝΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ ΕΝ Τῇ ΔΥΣΕΙ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΒΑΛΗΝΙΚΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ

Συνέχεια· 10α σελ. 419.

Γ'

Ἐν ἀληθείᾳ ἀπὸ τῶν Ἡρακλειδῶν ἤρξατο ἡ κατατομὴ τοῦ κράτους, ἡ τοιαύτη διαίρεσις εἶχε βεβαίως τὸν αὐτὸν λόγον ὡς καὶ ἐπὶ Πορφυρογεννήτου, τὴν ἐλευθέρωσιν δηλοῦσι τῆς ὑπὸ τῶν βαρβάρων κατεχομένης γῆς. Αὐτὸς ὁ Πορφυρογεννητος μνημονεῖ πῶς ἐπὶ τοῦ τελευταίου τῶν Ἡρακλειδῶν ἐξ ἀπλῆς κλεισοῦρας ἐσηματίσθη τὸ ἴμα τοῦ Στρυμόνος.

Ἄλλ' ἡ ἰδρυσις τῶν πρώτων ἀκριτικῶν θεμάτων ἀνέρχεται εἰς παλαιότερους χρόνους, ἢ μᾶλλον εἶνε σύγχρονος πρὸς αὐτὴν τὴν ἰδρυσιν τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ Αὐγουστος πρῶτος μετὰ πολλοῦ ζήλου ἠσχολήθη εἰς ὄχρωσιν καὶ ἐκασφάλισιν τῶν ἀνατολικῶν καὶ βορείων μεθωρίων τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, ἰδρύσας παρὰ τὸν Εὐφράτην καὶ Δούναβιν φρούρια καὶ στρατιωτικὰς φρουράς. Ὁ αὐτὸς διαίρεσε εἰς δύο τὴν Γερμανίαν ἀνήγειρεν ἐκατέρωθεν τοῦ Ρήνου πειρὰν φρουρῶν καὶ ἀπέκτισε διαφόρους Γαλάτας ἐν Σουαβίᾳ· ἡ ἀποικία αὕτη θεωρεῖται ὡς τὸ ἔμβρυον τοῦ ὕστερον ἀναπτυσθέντος ἀκριτικοῦ συστήματος. Ὁ Τάμιτος (Germ. 29) ἀποκαλῶν τὴν ἀποικίαν ταύτην *limen*, ἥτοι ἄκρον, προσθέτει ὅτι τὴν Σουαβικὴν ἄκραν κατέλαβον ριψοκίνδουνοι, τυχοδιῶκται, οἵτινες διὰ σειρᾶς εὐτυχῶν πολέμων ἐπηύξησαν τὰ ἔρμα αὐτῆς (*levissimus quisque... ei inopia audax*) τοιοῦτοι ριψοκίνδουνοι καὶ τολμηροὶ τυχοδιῶκται μεταβάλλουσι καὶ τὰς βυζαντινὰς κλεισοῦρας εἰς θέματα. Συστηματικώτερον ὅμως διοργανώθησαν τὰ Ρωμαϊκὰ ἔρματα ἐπὶ τῶν Σύρων καὶ Θρακῶν βασιλείων. Ὁ ὡς ἰδρυτὴς τοῦ Συριακοῦ οἴκου θεωρούμενος Σέπτιμος ὁ Σεβήρος, διαλύσας τοὺς πραιτωριανούς, μετὰ τῆς ἰδιαζούσης εἰς τὸ ὄνομα τοῦ

αὐστηρότητος ἀναδιωργάνωσε τὸν στρατὸν καὶ ἐτακτοποίησε τὰς μεθωρίας φρουράς· εἶνε γνωστὸς ὁ φιλελληνισμὸς τῶν διαδόχων τοῦ Σεβήρου, ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἡμῶς ἀνεκαλυφθεισῶν ἐπιγραφῶν δηλοῦται ὅτι αὐτὸς ὁ Σέπτιμος, ἢ μᾶλλον ἡ σύζυγός του Ἰουλία Δόμνα, μετέδωκε τὰ φιλελληνικὰ αἰσθήματα εἰς τὸν ἴδιον οἶκον· ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ταύταις ἡ διάστημος ἐπὶ κάλλει καὶ μαθήσει αὐτοκράτειρα ἀποκαλεῖται «μήτηρ τῶν κάστρων, ἡ μήτηρ τῶν στρατοπέδων», ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Σεβήρου ἑλληνικὴ λατρεία εἶχε καθαρὸς στρατιωτικὸς λόγος. Καὶ τῶντι πρὸς τὸν Σεβήρον συνδέονται τὰ ἐν Ἑλλάδι στρατιωτικὰ γένη διὰ δεσφῶν ἀγνώστων ἡμῖν, ἀφοῦ, καὶ περ διαλύσας τὸ σώμα τῶν πραιτωριανῶν καὶ καταργήσας οὕτω τὴν παλαιὰν συνήθειαν ἵνα καὶ ἐκ τῆς Μακεδονίας στρατολογῶνται οὗτοι, οὐδὲν ἤττον χαιρεί τὴν συμπάθειαν τῶν ἐλλήνων στρατιωτῶν· ὁ κατὰ τοῦ Σεπτιμοῦ ἐπαναστὰς Νίγρος Πισκένιος, διὰ τὴν κατάληθῃ τὴν Θράκην, Μακεδονίαν, καὶ Ἑλλάδα, ἀναγκάζεται νὰ φωνεῖται *multos illustres viros*, ὡς λέγει ὁ Σπαρτιανός, διὰ τῆς φράσεως ταύτης ἑνοσῶν οὐχὶ τοὺς Ρωμαίους στρατιώτας, οὐς κατωτέρω ὀνομάζει *de exercitu*, ἀλλὰ τοὺς ἰθαγενεῖς στρατιωτικοὺς ἄρχοντας.

Τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον τοῦ Σεπτιμοῦ, Ἀντωνίνον τὸν Καρκαλλῆν, ἀποκαλεῖται *λίαν φιλαλεξανδρότατον*, διὰ τὴν πρὸς τὸν Μακεδόνα ἀληθῆ λατρείαν του· συλλέξας δεκαεὶς χιλιάδας Μακεδόνων, κατήρτισε τὴν λεγομένην φάλαγγα τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐκ Σπαρτιανῶν δὲ συνεκρότησε τὸν λεγόμενον Λακωνικὸν καὶ Πιτανάτην λόχον. Ἡ πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ ἰδίως τοὺς Μακεδόνας ἀφρασίωσις τοῦ Καρκαλλῆ καὶ τοῦ ὕστερον βασιλεύσαντος Ἀλεξάνδρου Σεβήρου, ἡ τοσοῦτον πικρῶς στηλιτευομένη ὑπὸ τοῦ Ἡρωδιανοῦ, δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς ψυχολογικὴν τινα ἰδιοτροπίαν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τυφλὴν πεποίθησιν ὅτι μόνον διὰ τῶν Ἑλλήνων δύναται νὰ καταβληθῇ ὁ προαιώνιος τῆς Ρώμης ἐχθρὸς, οἱ Πάρθοι τοῦτο τοῖςλάχιστον δυνάμεθα νὰ ὑποπτευθῶμεν ἐκ στρατηγικοῦ βιβλίου συγγραφέντος ἐπὶ τῶν βασιλείων τούτων, τῶν λεγομένων *Κεσῶν* τοῦ Σύρου Ἰουλίου τοῦ Ἀφρικανοῦ. Περὶ τοῦ βιβλίου τούτου ὕ-

πεσχήθημεν να εἰπωμέν τινα συναφή πρὸς τὸ ἀ-
 πασχολοῦν ἡμᾶς θέμα τῆς ἀκριτικῆς τακτικῆς.

Ἡ ὑπὸ τὸν παράδοξον τίτλον Κεστοὶ περιελ-
 θούσα ἡμῖν τακτικὴ εἶνε μίγμα τακτικῶν κα-
 νόνων, γοητειῶν, γνώσεως φαρμάκων καὶ θερα-
 πείας τραυμάτων. Ἀτελέστατα ἐκδεδομένη ἡ
 τακτικὴ τοῦ Ἀφρικανοῦ, οὐ μόνον δὲν ἐξετιμή-
 θη κατ' ἀξίαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοβούλως ἐθεωρήθη
 ὡς βυζαντινὸς κέντρον, νεώτερος καὶ αὐτῆς τῆς
 τακτικῆς τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος, ἐπὶ τῷ
 λόγῳ ὅτι περιέχει κανόνας γνωστούς καὶ εἰς τοὺς
 Βυζαντινοὺς, ὡς ἂν ἐξηκριβώθη τάχα τι οἱ βυ-
 ζαντινοὶ ἐγίνωσκον καὶ τι δὲν ἐγίνωσκον. Ἡ Βι-
 βλίον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐξείρων τὴν ἑλλη-
 νικὴν τέχνην καὶ τοὺς Ἕλληνας, δὲν ἠδύνατο ν'
 ἀνεχθῆ ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν τακτικῶν, ἂν δὲ
 διαρθούτο, πρῶτον αὐτὸ τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα ὤ-
 φειλε νὰ ἐκλείψῃ ἢ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τῶν Ρω-
 μαίων, κατὰ τὴν τότε συνήθειαν. Καὶ πιθανόν
 εἶναι τὸ βιβλίον ὑπέστη ἑλαφρὰς τινὰς ἀλλοιώσεις,
 μόνη ὅμως αὐστηρὰ κριτικὴ δύναται νὰ ὄρση τὸν
 βαθμὸν τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ ἀρχικοῦ πυρήνος.
 Ἐξετάζων τοὺς Κεστοὺς εὐρίσκω τοσαύτην ὁμοί-
 τητα πρὸς τὴν Παραδρομῆν, ὥστε οὐδὲως δυσ-
 κολεῖσθαι ν' ἀναγνωρίσω ἐν τισὶ κεφαλαίοις αὐτὴν
 τὴν μήτραν, ἐν ἣ διεπλάσθη ἡ ἀκριτικὴ τακτικὴ.
 Ἀνωτέρω μνημονεύσας τὸν νυκτοπόλεμον, εἶπον
 ὅτι διὰ μόνης τῆς Παραδρομῆς δυνάμεθα νὰ ἐν-
 νοήσωμεν τὴν κατὰ τῶν Βουλγάρων καὶ Σκοδρι-
 ἄνων νυκτερινὴν ἐξοδὸν τοῦ Λέοντος Φωκᾶ καὶ
 τοῦ Μάρκου Μπότσαρη ἡδὴ ἄνω προσθέτω ὅτι
 ὁ ὑπὸ τοῦ Σύρου τακτικῶν περιγραφόμενος νυκτο-
 πόλεμος τοσοῦτον συμφωνεῖ πρὸς τὴν ἐν Καρπε-
 νησίῳ μάχην, ὥστε ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ Μάρκος ἀ-
 νεγίνωσκε τοιαῦτα βιβλία, ἢ ἀδεχόμεθα ὅτι ἐκ
 τῶν Κεστῶν μᾶλλον ἢ τῆς Παραδρομῆς ἐνε-
 πνεύθη τὸ ἡρωϊκὸν του κτύπημα· οὔτε ἡ προη-
 γηθεῖσα τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου κατασκό-
 πευσις, οὔτε τὸ σκοτάδι τῆς σελήνης, οὔτε ἡ διὰ
 σημείων ἐξακριβώσις τῶν ἐχθρικῶν τοποθεσιῶν ἐλ-
 λείπουν ἐκ τοῦ 69 κεφαλαίου τοῦ ἐπιγραφομένου
 «περὶ νυκτοπολέμου.» Ἄλλ' ἐν τοῖς Κεστοῖς εὐρί-
 σκωμεν καὶ ἑτέραν διάταξιν ἐλλείπουσαν ἐν τῇ
 Παραδρομῇ, καὶ διασωθεῖσαν παρὰ τοῖς ἡμε-
 τέροις κλέπταις καὶ τοῖς ἀπελάταις τοῦ Διγενῆ,
 τὴν διατήρησιν συνθηματικῶν πυρῶν χρησιμευ-
 ὄντων ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἰς τηλεγρα-
 φικὴν συνεννόησιν. Ἡ ἐπὶ τῶν Κεστῶν ὑπεροχὴ
 τῆς Παραδρομῆς συνίσταται ἐν τῇ πολλᾷ μνη-
 μονευθείᾳ ἐνέδρα, διότι, ἐνῶ αὐτὴ ἀποτελεῖ τὴν
 βῆσιν τῆς δευτέρας, οἱ Κεστοὶ γράφουσιν ὅτι τὴν
 ἐνέδραν ἀτελῶς γινώσκουσι· καὶ οἱ σήμερον Ρω-

Ἡ Ἐξάντας βλέποντες εἰς τὴν ἐπ' ὀνόματι Κωνσταν-
 τίνου υἱοῦ τοῦ Βασιλείου Δ' τακτικὴν ἀνεγγραφὴν ἐκ
 τῶν Κεστῶν τὸ περὶ νυκτοπολέμου κεφάλαιον, πιθανόν ὅτι
 καὶ αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ προσηκουμένου Κωνσταντίνου Λέων
 πολλὰ ἐκ τῆς αὐτῆς βιβλίου παρέλαθε.

μαῖοι τε καὶ Ἀραβες καὶ πολλὰ τῶν ἐθνῶν,
 προσθέτοντες ὅτι τότε μόνον αὕτη δύναται νὰ
 φέρῃ μεγάλα ἀποτελέσματα, ὅταν προσηκόντως
 ἐφαρμοσθῇ.

Εἶπον ὅτι τὸ βιβλίον τοῦ Ἀφρικανοῦ μοι ἐμ-
 βάλλει τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι πλὴν πλατωνικοῦ φιλε-
 λημισμοῦ καὶ πρακτικῶν τι στρατιωτικῶν συμ-
 φέρων ὑπηγόρευσε τὴν πρὸς τοὺς Μακεδόνας ἀφο-
 σίωσιν τῶν διαδόχων τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου·
 «Πολλάκις ἐθόρυμασα τὴν αἰτίαν τῆς διαφύρου
 τῶν ἐνόπλων ἀγῶνων ῥοπῆς, καὶ ἐκ τούτων μὲν
 ὑπὸ Ρωμαίων Ἕλληνας, Ἕλληνας δὲ τοὺς Πέρ-
 σας, μηδέπω δὲ ὑπὸ Ρωμαίων Πέρσας νενι-
 κῆσθαι», λέγει προσημαζόμενος ὁ συγγραφεὺς.

Ὅπως δὲ ἴσως, ὁ φιλομακεδῶν Ἀλέξανδρος Σε-
 βήρος ἀξήσας τὴν Μακεδονικὴν φάλαγγα εἰς
 30,000 καὶ περιστοιχοῦμενος ὑπὸ τοῦ ἀγῆματος
 τῶν χρυσασπίδων καὶ ἀργυρασπίδων ἐξεστρά-
 τευσε κατὰ τῶν Περσῶν (232), ὃν τότε ἡγεμό-
 νευεν ὁ διάσημος Ἀρδασίρ ὁ ἰδρυτὴς τῆς δυνα-
 στείας τῶν Σασσανιδῶν. Ἡ Historia Augusta
 γράφει ὅτι ἐνίκηθησαν οἱ ἐχθροὶ ἀκρί τὸτε πρῶ-
 τον ἐθεάθησαν Πέρσαι δούλοι παρὰ Ρωμαίους,
 ὁ Ἡρωδιανὸς ὅμως, πολὺ ὑποτιμῶν τὸ μέγεθος
 τῆς νίκης, οὐδὲν ἤττον σημειοῖ· «δείγμα δὲ τοῦτο
 οὐ μικρὸν τῆς τῶν βαρβάρων κακώσεως· ἐτῶν
 γοῦν τριῶν ἢ τεττάρων ἡσύχασαν, οὐδ' ἐν ὄπλοις
 ἐγένοντο». Ὅσα δὲ ἴσως ἄρα καὶ ἂν ἦτο ἡ κατὰ
 τοῦ Ἀρδασίρ νίκη τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ βέβαιον
 εἶνε ὅτι οἱ phalangarii, ὡς τοὺς ἀποκαλεῖ ὁ
 Λαμπρίδιος, δὲν κατήσχοναν οὐδὲ τότε τὴν πα-
 λαιὰν φήμην τῆς μακεδονικῆς ἀνδρείας.

Ἄλλ' ὁ βαθμὸς τῆς κατὰ Περσῶν νίκης τοῦ
 Σεβήρου δὲν ἔχει τόσην δι' ἡμᾶς σημασίαν, ὅσην
 τὸ γεγονός, ὅτι ὀλίγον μετὰ τὴν ἐκστρατεῖαν
 αὐτὴν ἐμφανίζονται ἐν τῇ βυζαντινῇ ἱστορίᾳ τὰ
 πρῶτα καθαρὰ στρατιωτικὰ τιμάρια ἢ φέουδα.
 Μετὰ τὰς κατὰ Περσῶν, Μαυριτανῶν καὶ Ἰλλυ-
 ρίων νίκας, λέγει ἡ Historia Augusta, ὁ αὐτο-
 κράτωρ Ἀλέξανδρος ἐχώρησε τὰς κατακτηθεί-
 σασ ἐχθρικὰς χώρας εἰς τοὺς ἀκρίτας στρατηγούς
 καὶ στρατιώτας (limitaneis ducibus et mili-
 tibus) ἐπὶ τῷ ὄντι ἵνα αἱ γαῖαι αὐταὶ περιέρ-
 χωνται εἰς τοὺς κληρονόμους των, ἐνόσω οὗτοι
 ἀσκούσι τὰ πολεμικὰ, διότι οὐδέποτε δύνανται
 νὰ ἐκλαϊκευθῶσι· εἰς καλλιέργειαν τῶν ἀκριτι-
 κῶν τούτων γαιῶν ὁ αὐτοκράτωρ ἐδῶρθε κτήνη
 τε καὶ δούλους, ἵνα μὴ ἐξ ἀμελείας ἀνθρωπίνης
 ἢ γήρατος τῶν κατόχων ἐρημωθῶσιν αἱ ἄρῃαι
 τοῖς βαρβάρους χώραι, εἰς ἀτυμίαν τοῦ κράτους.
 Ἰδοὺ ἡ ἀρχὴ τοῦ τιμαρίου (est igitur haec spe-
 cies quaedam Feudi), λέγει ὁ σοφὸς σχολια-
 στὴς τοῦ Θεοδοσιανοῦ κώδικος, Ἰσοδοφόρος, «c-
 est le commencement d' un ordre nouveau
 de propriétés», γράφει ὁ Durny.

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι τὸ προσημαζόμενον ἐπὶ

σημον κείμενον δὲν μνημονεύει τὴν κλεισοῦραν,
 ἣτις, ὡς εἶπομεν, ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ἀφρη-
 ρίαν παντὸς ἀκριτικοῦ θέματος μνημονεύουσα
 ὅμως ἡ αὐτὴ Historia Augusta τὴν ὑπὸ τοῦ
 αὐτοκράτορος Πρόβου Ἰδρυσιν νέου λιμίτου ἐν
 Ἰσαυρίᾳ, ἀναφέρει καὶ τὰς angustas, περιὶ ὧν
 σημειοῖ ὁ προρηθὲς Γοδοφρέδος ubi loca quas
 angustas adountur, sunt loca ubi sunt fau-
 ces montium, Graeci πύλας, posterior aet-
 as clusuras dixit, etiam Graeci κλεισοῦρας.

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ διοργανισμοῦ τῶν
 λιμίτων ἢ ἀκριτικῶν θεμάτων παρὰ Ρωμαίους
 καὶ Βυζαντινοὺς ἢ λαλήσωμεν ἐν ἄλλῃ προ-
 σεχεῖ εὐκαιρίᾳ, νῦν ὅμως δυνάμεθα νὰ προσ-
 θέσωμεν ὅτι τὰ Βασιλικά καὶ αἱ Νεσραὶ διατάτ-
 τουσιν τὸ ἀναπαλλοτρίωτον τῶν λεγομένων στρα-
 τοτοπίων, ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τὸ ὑπαγορεύσαν
 εἰς Ἀλέξανδρον τὸν Σεβήρον τὴν πρώτην Ἰδρυσιν
 αὐτῶν τὰ αὐτὰ δὲ περίπου λέγει καὶ ὁ Παχυ-
 μέρης περὶ τῶν λιμίτων ἢ ἀκρίων ἀτελείαις μὲν
 τοὺς πάντας, προνοίας δ' ἐκ τούτων τοὺς ἐπι-
 δεξιωμένους καὶ οἱς τολμήεν τὸ φρόνημα γράμ-
 μασιν (οἱ βασιλεῖς) ἐσωροῦντο βασιλικούς.

Εἶπομεν ὅτι ὁ ἀκρίτας καὶ ὁ ἀπελάτης συγ-
 χίνονται ὡς ὁ ἀκριτικὸς καὶ ὁ κλέφτης, διότι
 φυσικῶς ἀμφοτέρω τὰ ἐπαγγέλματα ἐν καὶ τὸ
 αὐτὸ ἀποτελοῦσιν, ὡς ἀποδεικνύει καὶ αὐτὴ ἡ
 Historia Augusta, ἐκθέτουσα οὕτω τὴν ὑπὸ
 Πρόβου Ἰδρυσιν τοῦ Ἰσαυρικοῦ λιμίτου· ἀπαρῶ-
 ρησεν εἰς τοὺς παλαιστράτους πάσας τὰς ὑπὸ
 κλεισοῦρῶν περιεχομένας χώρας, διατάξας ὅπως
 τὰ ἄρρηνα τέκνα τούτων εἰσέρχωνται ἐν καὶ τῷ στρα-
 τῷ ἀπὸ τοῦ δεκάτου καὶ ὀγδοῦ ἐτους, ἵνα μὴ,
 ἔλεγεν ὁ αὐτοκράτωρ, διδασθῶσι τὴν τέχνην
 τῆς ληστείας πρὸ τῆς τοῦ πολέμου». Ὁ Μελίας
 καὶ ὁ Διγενὴς κατακτῶσι τὰς παρειαυφαινοῦς
 κλεισοῦρας διὰ ληστῶν (ἀπελατῶν), διὰ μεγάλων
 δὲ παραχωρήσεων προσοικειοῦται τοὺς λη-
 σταρχίτας τούτους ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς ἐν εἰ-
 824 Μιχαὴλ ὁ ἐξ Ἀμορίου διὰ χρυσοβούλλου
 ὑπόσχεται εἰς τὸν Γαζαρητὸν καὶ τὸν Χοιρέαν, ὅτι-
 νες κατέχοντες τὴν Καθάλαν καὶ τὴν Σαγια-
 ναν ἀληστρικῶς καὶ τυραννικῶς ἔζων, ὅτι τοῖς
 δίδει τὸν τίτλον τοῦ μαγίστρου, ἂν ἀναγνωρί-
 σωσιν αὐτὸν ὡς αὐτοκράτορα ἀντὶ τοῦ φονευθέν-
 τος ἀντάρτου Ὁμιᾶ.

Βεβαίως ἡ πρώτη ἀρχὴ τῆς ἰδρύσεως τῶν
 στρατιωτικῶν τιμαρίων εἶνε ἡ ἀμοιβὴ ἐντίμου ἐκ-
 δουλεύσεως, πολλᾷκις ὅμως καὶ αὐτὴ ἡ τιμὴ εἶνε
 τοσοῦτον ἀόριστος, ὥστε ἀπαντῶμεν ἐν ἱστορικῆς
 περιόδῳ τιμώμενον ὅ,τι νῦν ψέγομεν καὶ ἀποτρο-
 πιάζομεν. Τὴν ἡρωϊκὴν Ἑλλάδα δὲν ἐνοεῖ ὁ τὸν
 σίδηρον καταθέμενος Ἀθηναῖος, ἐνῶ ὁ ἐπὶ Θου-
 κυλίδου ἐπὶ σιδηροπόρων Ἀκαρῶν καὶ Αἰτωλῶν
 θεωροῦσι τὴν ληστείαν ὡς ἐντίμον καὶ ἐνδοξὸν ἐρ-
 γον. Γράφον ὁ Aboul τὸν Βασιλέα τῶν Βοσνῶν

εἶχεν ὑπ' ὄψει τὰς μεταμορφώσεις τοῦ Ἀπουλαίου,
 ἐξικονίζοντος τὴν ἐν Ἑλλάδι ληστείαν ἐπιστη-
 μονικῶς οὕτως εἰπεῖν διοργανωμένην. Ἐσυνειθη-
 σάμεν νὰ φανταζώμεθα τὸ βυζαντινὸν κράτος ὡς
 πρότυπον εὐημερίας καὶ εὐνομίας, καὶ ὅμως ἐπ'
 αὐτοῦ τοῦ Αὐγούστου ἤμαξεν ὁ ληστής Κλέων
 ἐκ Γορδίου κώμης, ὅστις σύμμαχος ὦν καὶ φι-
 λος τοῦ Πομπηίου καὶ Αὐγούστου ἀνεγνωρίσθη
 ἐπὶ τέλους δυνάστης τῆς Μωρινῆς (Στράβων).
 Τὰς ἡρωϊκὰς πράξεις ἐτέρου μεγάλου ληστοῦ,
 τοῦ Τιλλιόβου, συνέγραψε σπουδαῖος ἱστορικός ὁ
 Ἀρριανός, ὡς λέγει ὁ Λουκιανὸς γράφων περὶ τοῦ
 φοβεροῦ τούτου ἀπελάτου· αὐτὸ Μυσίαν μόνην,
 οὐδὲ τὴν Ἰδην κατατρέχων, οὐδὲ ὀλίγα τῆς Ἀ-
 σίας μέρη τὰ ἐρημότερα ληλατῶν, ἀλλὰ πᾶσαν
 ὡς εἰπεῖν τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐμπλήσας τῆς
 ληστείας αὐτοῦ». Ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Σεπτιμίου,
 τοῦ αὐστηρωμένου αὐτοκράτορος, ὁ λησταρχὸς
 Βούλλας ἐπὶ κεφαλῆς 600 ὀπαδῶν ἐρημοῖ ἐπὶ
 δύο ἔτη τὴν Ἰταλίαν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ
 αὐτοκράτορος καὶ τῶν λεγεῶνων. Ὁ Ἰουλιανὸς
 ὑποθάλαψε τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Χαριέ-
 τανος κατὰ τῶν Κουάδων (Ζωσίμους). Ἐπὶ τῆς
 ἐνετοκρατίας οἱ ἐν Ναυπάκτῳ Στρατιῶται καὶ
 οἱ provisionati (προνοιάτορες) λαμβάνουσι παρὰ
 τῶν ἀρχῶν τὴν ἄδειαν ὅπως ἐξέρχωνται εἰς λη-
 στείαν, ἐπὶ τῷ ὄντι νὰ πληρῶνται τῷ ἀρμο-
 στῇ τὸ δεκάτον τῆς λείας.

Ἐκ τούτων ἀποδεικνύεται ὅτι εἰς τοὺς χρόνους
 ἐκείνους αὐτὴ ἡ ἐξουσία δὲν εἶχε διευκρινήσει τὴν
 πρὸς τὸν ληστὴν διαφορὰν τοῦ εἰρημικοῦ ὑπη-
 κού, ἀφοῦ οὕτως ὑπέθαλπε καὶ ἀντήμαθε τὸν
 πρῶτον. Ὅταν ὁ προρηθὲς Βούλλας συνέλαθεν
 ἑκατόνταρχον τοῦ Σεβήρου, ξυρίσας τούτον ὡς
 ἐπραττον καὶ οἱ Ἕλληνας λησταί, τὸν ἀπέλυσε
 λέγων· «ἄγγελλε τοῖς δεσπόταις σου ὅτι τοὺς
 δούλους ὑμῶν τρέφετε ἵνα μὴ ληστεύωσι», οἱ δὲ
 λόγοι οὗτοι συμφωνοῦσι πρὸς τὸ περιλάλητον
 ἄσμα τῶν κλεφτῶν τοῦ Βάλτου :

Ὁρὶ Τούρκοι κάμετε καλά,
 γιατί σὰς κάημε τὰ χωριά·
 γλήγορα τ' ἄρματωθήκα,
 εἰ σὰς πέφομε σὰν ἴδιοι.

Ὅταν ἡ Βαυαροκρατία ἐρριψεν εἰς τοὺς δρό-
 μους τοὺς ἀγωνιστὰς, ἐξεφύτρωσεν ἐν Ἑλλάδι
 τοιαύτη ληστεία, ὥστε μόνη ἡ ἐπιείκεια τῶν
 στρατοδικῶν ἔσωσεν ἀπὸ ἀτυμωτικοῦ θανάτου
 πολλοὺς ἀρισταίους φέροντας τὰς ἐνδόξους πλη-
 γὰς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος. Οἱ λόγοι, τοὺς ὁποίους ἐν
 Λαμῆ ἀπὸ τοῦ ἱκρυώματος εἶπεν ὁ Λουκᾶς Δα-
 διώτης «σκοτόνετε τὴν τέχνην ὅπου σὰς ἐλευ-
 θέρωσε» ἔχουσι βαθὴ νόημα. Ὁ βδελυρὸς Γάκος
 εἶνε ὁ τελευταῖος ἀντιπρόσωπος τῆς ἡττησάμε-
 νης κλεφτουριᾶς, εἰς τὸ θηρόν δὲ τοῦτο ἀπο-
 τείνονται οἱ τελευταῖοι στόνοι τῆς ἐκπνεύσεως
 δημοτικῆς ποιήσεως, τὴν ὁποίαν ἔχει τοὺς λό-

γους του ὁ λαὸς ἀποκαλῶν κλέφτικα τραγούδια.

Ὡς ὁ κλέφτης καὶ ὁ ἀπελάτης συγχέονται πρὸς τὸν ἀρματωλὸν καὶ τὸν ἀκρίταν, οὕτω καὶ ὁ Στρατιώτης καὶ ὁ προνοιασμένος πρὸς τοὺτους. Εἶδόμεν ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι Στρατιῶται καὶ Μαρδαῖται ὑπέκοντες εἰς τὴν βασιλικὴν κέλυσιν ἐκστρατεύουσιν εἰς Σικελίαν. Ὁ Ἀβουστός Boeckh, σχολιάζων ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν ἀνακαλυφθεῖσαν ἐν Ἐρώκῃ, εἰκάζει ὅτι ὁ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Σεβήρου συγκροτηθεὶς Πιτανάτης λόγος ἐφρούρει ἐν τῇ Σικελικῇ ταύτῃ πόλει¹⁾. Ἐν τῇ Δ', ἑκατονταετηρίδι βλέπομεν σῶμα Ἀρκάδων Στρατιωτῶν (cuneus equitum Arcadum) φρουροῦν ἐν τῷ λεγομένῳ Σκυθικῷ λιμένι τῆς Μοισίας, καὶ ἐδρεύον ἐν τῷ φρουρικῷ Θαλαμονίῳ κειμένῳ ἐγγὺς τῇ σημερινῇ Τούλσα²⁾: ἕτερον σῶμα ἀρματωλῶν (cuneus equitum Armigerorum) φρουρεῖ παρὰ τοῖς Ἀρκάσι ἐν τῷ φρουρικῷ Αἰγίσσῳ, ἢτοι τῇ νῦν Τούλσα. Ἄλλο σῶμα ἰππέων Ἀρκάδων ἀποτελεῖ τὴν λεγομένην πέμπτην Vexillatio Palatina³⁾. Δίων ὁ Κάπσιος (55,24) ἀναφέρει ἐπὶ πρῶτον στρατόπεδον τὸ Ἀθηναίων τὸ ἐν Γερμανίᾳ τῇ κάτω ἐπὶ Δομιτιανῷ φρουροῦν: εἶνε γνωστὸν ἀπὸ πέμπτου Μακεδονικῶν στρατόπεδον, ἢ Legio V Macedonia ἢ ἀπὸ Ἀδριανῷ σταθμιούσα μεταξὺ τοῦ νῦν Γαλαξίου καὶ Βραβίλας εἰς φρούρησιν τῆς παλαιᾶς Δακίας: ἐκ νομισμάτων γινώσκεται ὅτι ἡ αὐτὴ Μακεδονικὴ λεγὼν ἐφρούρει ἐν Κοίλῃ Συρίας, ἐν δὲ τῇ Δ' ἑκατονταετηρίδι τέσσαρες priesecluræ τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοπέδου φρουροῦσιν ἐν Σουσιθάβῃ καὶ Βαριάνα τῆς Δακίας, ἐν Κέδρω τῆς Μοισίας, καὶ ἐν Οἰσκῷ τῶν Τριβαλλῶν⁴⁾. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ἕνα καὶ τῶν Μακεδονικῶν ἀποικιῶν ἐν Θράκῃ, ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν καλεῖται Μακεδονία πᾶσα ἢ μεταξὺ Ἰστρου καὶ Ὀλύμπου χώρα, οἱ δὲ Ἄλθανοὶ μέχρα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος φέρουσι τὸ ὄνομα Μακεδόνες. Μία μοῖρα τῶν Μακεδόνων τούτων Ἀλθανῶν ἐγκαθιδρύεται ἐν Κύπρῳ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ἵνα ἐπὶ μισθῷ φρουρῇ τὰ παράλια ἀπὸ τῶν πειρατῶν. Οἱ Ἄλθανοὶ οὗτοι ἀποκαλοῦνται ὑπὸ μὲν τοῦ ἀρχαιότερου τῆς Κύπρου χρονογράφου «λαὸς τῶν ἀρμάτων» ἢτοι ἀρματωλοὶ, ὑπὸ δὲ τῶν ἄλλων ἱστορικῶν καὶ τῶν ἐνετικῶν ἐγγράφων Στρατιῶται: νῦν καὶ τοῦτο ἀπόδειξις τῆς πρὸς τοὺς ἀρματωλοὺς συγχύσεως τῶν Στρατιωτῶν ἀλλὰ τὸ ἔργον, ὅπερ

¹⁾ Ἑλλην. ἐπιγραφαί, ἀριθ. 5501. Ὁ γάλλος Βίσιωρ Langlois ἱσχυρίσθη δεῖ ἀνεκάλυφεν ἐν ταῖς κλεισούραις τοῦ Ταύρου ἑλληνικὴ ἐπιγραφὴς δηλοῦσα τὴν ἐν Κίλικίᾳ διαμονὴν τοῦ Λακωνικοῦ λαοῦ μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων (Voyage en Cilicie). Ἄλλ' ὁ καλὸς ἀρμενολόγος φαίνεται παρανόησας τὰ πράγματα.

²⁾ Notitia Dignitatum, ἐκδ. Boecking, τόμ. 1, 99, 187, 444.

³⁾ Αὐτ. τόμ. 1, σελ. 108, 506—507.

ἐκτελοῦσιν οὗτοι ἐν Κύπρῳ, εἶνε τὸ τῶν Ῥωμαίων λιμναίων, τῶν ἡμετέρων ἀκριτῶν. Ἐνῷ δὲ οἱ ἄλλοι Στρατιῶται νέμονται τὰς χορηγηθείσας αὐτοῖς γαίας, οἱ ἐν Κύπρῳ Ἄλθανοὶ λαμβάνουσι provisione (μισθὸν) ἢτοι συγκεντροῦσιν ἐν αὐτοῖς καὶ τὴν ιδιότητα τῶν προνοιασμένων (provisionali).

Ἡ ἱστορία τῶν ἐν Κύπρῳ Στρατιωτῶν εἶνε γνωστὴ⁵⁾, καὶ ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα ὑπὸ ἐθνολογικῆν ἑποψίν, διότι ἐξ αὐτῆς γινώσκωμεν τὴν ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς σκηνῆς ἐμφάνειαν τῶν Ἀλθανῶν Ἰππειωτῶν, φερόντων ἀπὸ τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος τὸ μέχρι τοῦδε δικαίον τούτους ὄνομα. Ἀγνοῶ δὲ τί παθὼν ὁ ἐν Γράτς καθηγητῆς Γουσταῦος Μέγερ δὲν παραδέχεται τὸ γεγονός τοῦτο, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι οἱ μὲν Χάν καὶ Χόφφ λέγουσιν ὅτι οἱ Ἀλθανοὶ φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦτο μόνον ἀπὸ τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος, αὐτὸς δὲ δοξάζει ὅτι οἱ νῦν Ἀλθανοὶ εἶνε ἔθνος Βαλτικόν (διὰ τὴν οὐχὶ καὶ Ἰσχυρὸν). Αἱ τοιαῦται βελτικαὶ θεωρίαι δύνανται νὰ συντακίζονται πρὸς τὴν νῦν ἐν Βιέννῃ ἐπικρατοῦσαν Ἀνατολικὴν πολιτικὴν, οὐδέποτε ὅμως θὰ τύχωσιν οὐδὲν ἐπιστημονικῷ κύρῳ, ἐπὶ τῷ ἀπλουστῆρι λόγῳ ὅτι οἱ ταῦτας γράφοντες αὐστριακοὶ καθηγηταὶ δὲν εἶνε προητοιασμένοι διὰ τῶν ἀπαραιτήτων εἰς τοιαύτας συζητήσεις ἱστορικῶν, γλωσσικῶν καὶ ἐθνολογικῶν γνώσεων. Οἱ ἐν Αὐστρίᾳ λόγιοι μετασχηματίσαντες τὴν ἐπιστήμην εἰς ταπεινὴν Ουραταινίδα πολιτικῶν σκοπῶν μόνους ἑαυτοὺς ἀδικοῦσι, διότι παρῆλθε πλέον ἢ ἐποχὴ καθ' ἣν αἱ ἐπίσημοι περιγραφαὶ τῆς Αὐστριακῆς αυτοκρατορίας ἐντελῶς ἀπεσιώπων τὸ ὄνομα τῶν πέραν τοῦ Δουναβίου οἰκούντων ἑκατομμυρίων Ῥωμάνων, ὁ δὲ Τυρόλιος Φαλλμεράγερ ἐκήρυττε τὴν ἱστορικὴν πανολεθρίαν τῶν ὑπὸ τοῦ μεγάλου τοῦ ἀρχικαγγελλάρου προγεγραμμένων ἀνταρτῶν.

Ἐπακρολόγησα ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνω ὅτι τὸ θέμα θεωρῶ ἀντάξιον τῆς προσοχῆς τοῦ ἑλληνικοῦ κοινού. Ἄνευ τῆς μακρῆς ταύτης εἰσαγωγῆς οἱ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν Ἑυρωπαϊκῶν κρατῶν Στρατιῶται καὶ ἡ ἀναγέννησις τῆς ἑλληνικῆς τακτικῆς θὰ εἶχον ἀπλὴν ἱστορικὴν ἀξίαν, οἶαν ἔχουσι καὶ οἱ ἐκπατρισθέντες Ἕλληνες λόγιοι, οἱ διὰ παντὸς ἐγκαταλιπόντες τὸ εἰς τοὺς ὄνυχας ἀγρίου κηκετοῦ αἰμάσσον σῶμα τῆς πατρίδος οἱ Στρατιῶται εἰς ἐναντίαν καὶ πολλὰκις ἐπὶ ἀνῆλθον εἰς τὴν πατρικὴν γῆν, καὶ τὰς πρώτας κατὰ τοῦ τυράννου ἐξέβαναν συναμοσίαν, καὶ ἡρωϊκῶς ἔπεσαν ὑπὲρ ἐλευθερίας, καὶ ἐπὶ τέλους καταφθάρντες διὰ λυσσαίλους καταδιώξεως ἀφῆκαν διαδόχους ἐνδικητῆς καὶ ἐλευθεριότητος τοῦ ἑλληνικοῦ γένους.

(Ἔπεται συνέχεια)

K. ΣΑΘΑΣ

⁵⁾ Miller et Sathas, Chroniques de Machiras, τόμ. II, ἀρ. 1.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Νομιστορία Γεωργίας Χάνδ.—Μετέφρασις Α. Π.)

Συνέχεια: ἴδε προηγούμενον φύλλον.

I

Ἦχος τὸν μαρκήσιον βιβλίον ἐνησυχολημένον εἰς τὸ ἔργον σου.

— Σὲ παράττω; ἠρώτησε. Τόσον τὸ χειρότερον! Πρέπει νὰ σὲ σφιγξῶ εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Ἡ μητέρα μου ἀνέγνωσε πρὸ μικροῦ τὴν ἐπιστολὴν τῆς Κυρίας Δυνιέρ.

— Ἀλλὰ φίλε μου, δὲν ἐγείνεν ἀκόμη αὐτὴς ὁ γάμος, ἀπήντησεν ὁ μαρκήσιος δεχόμενος τὴν ἀδελφικὴν περίπτωξιν.

— Ἐγείνεν, ἀν τὸν θέλῃς, καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μὴ τὸν θέλῃς.

— ἴσως τὸ νὰ θέλω δὲν θὰ ἦτο ἀρετόν. Χρειαζέται γόητρον πολὺ διὰ ν' ἀνταποκριθῶ εἰς τὴν λαμπρὴν φήμην, τὴν ὑποίαν μου ἰδημιούργησεν ἡ γραία αὐτῆ δουκίσσα, ἀδικούσα σέ, ὡς φρονῶ.

— Ἡ δουκίσσα ἔκαμε λαμπρὰ, καὶ δὲν εἶπε μάλιστα ὅσα ἔπρεπε νὰ εἰπῇ. Μοῦ ἔρχεται ὄρεξις νὰ ὑπάγω νὰ τὴν ἰδῶ, νὰ τῆς τὰ εἰπῶ ὅλα. Κύτταξε, νὰ νομίζῃ ὅτι δὲν ἔχει γόητρον! Ἦ καλὰ γνωρίζεις τὸν ἐκυτόν σου!

— Τὸν γνωρίζω καλλίτερα παρ' ὅσον χρειαζέται, ὑπέλαθεν ὁ κ. Βιλλεμέρ, καὶ δὲν ἀπατώμαι.

— Ἀλλὰ τί ὄργη! Νομίζεις ὅτι εἶσαι λυκός; Δὲν ἐμάγευσες τὴν Κυρίαν Γ., τὴν πλέον φρόνιμον γυναῖκα τοῦ κόσμου;

— Σὲ παρακαλῶ, μὴ μοῦ βαλῆς περὶ αὐτῆς. Μοῦ ἐνθυμίζεις τί ὑπέφερα, πρὶν κατορθῶσαι νὰ τῆς ἐμπνεύσω ἐμπιστοσύνην, καὶ τί ὑπέφερα κατόπιν διὰ τὴν διατηρήσασθαι. Ἦ τὰ θέλεις... προσέθηκεν ὁ μαρκήσιος, λησμονούμενος ὀλίγον, οἱ ἐμπνεύσει ἄνθρωποι δὲν ἔχουν πνεῦμα! Σὺ τὸ ἀγνοεῖς αὐτό, διότι ἐμάγευες ἐκ πρώτης ὄψεως, καὶ δὲν ἐπέζητες ἀποκλειστικῶν καὶ ἰσθίων ἔρωτα. Ἐγὼ μὲν μόνον λέξιν ἤξευρα νὰ εἰπῶ εἰς γυναῖκα: ἀγαπῶ καὶ ἂν δὲν ἐνόησα, ὅτι ὅλη μου ἡ ψυχὴ περιέχεται εἰς αὐτὴν τὴν λέξιν, ποτὲ μου δὲν θὰ κατορθῶσαι νὰ προσθέσω ἕλλην.

— Αἶ, λοιπόν, Ὁ ἀγαπήτης τὴν Ἀρτεμίν Σαιντράϊν, καὶ θὰ τὴν ἐνόησα, αὐτὴ, τὴν μόνην καὶ ὑπερτάτην σου λέξιν.

— Ἀλλ' ἂν ἐγὼ δὲν τὴν ἀγαπῶ;

— Ἀλλ' εἶνε χαριτωμένη, φίλτατέ μου! Τὴν εἶδα μικρὰν εἶνε ἀγγέλος.

— Ὅλος ὁ κόσμος τὸ λέγει· ἀλλ' ἂν ἐμὲ δὲν μ'

ἀρέσει; Μὴ μοῦ εἰπῆς ὅτι εἶνε περιττὸν νὰ λατρεύῃ τις τὴν γυναῖκα του, ὅτι ἀρκεῖ νὰ τὴν ἐκτιμᾷ καὶ νὰ τὴν εὐρίσκη εὐχάριστον. Περὶ τούτου δὲν φιλονεικῶ εἶνε περιττὸν. Ἄς ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα τοῦ νὰ γίνω δεκτός. Ἄν δὲν ἀγαπῶ, δὲν θὰ κατορθῶσαι ν' ἀγαπηθῶ καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν νυμφεύομαι.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, φαίνεται ὅτι τοῦτο μᾶλλον ἐλπίζεις, ἐφώνησεν ὁ δούξ μετ' ἀληθοῦς λύπης. Ἄ, ἡ πτωχὴ ἢ μητέρα, ἢ ἡποικία εἶνε τόσον εὐτυχῆς μετ' ἐλπίδα τῆς! Κ' ἐγώ, ὅστις ἐνόμίζα ὅτι μετ' ἠβώσασε τέλος πάντων ἡ τύχη! Ἐπιμεθε λοιπόν, Οὐρβανέ, καὶ οἱ τρεῖς κατηγορημένοι;

— Ὅχι! ἀπήντησεν ὁ μαρκήσιος, συγκεκλινημένος. Μὴ ἐπαλπιζώμεθα. Καταγίνομαι νὰ μεταβάλω τὸν ἄγριον χαρακτῆρά μου. Ἐν τριῇ, καταγίνομαι μετ' ὅλας μου τὰς δυνάμεις. Θέλω νὰ περᾶνω τὴν τεταραγμένην αὐτὴν καὶ ἄγονον ὑπερξῆν μου. Ἀφήτε με τὸ θέρος ἐλεύθερον νὰ νικήσω τὰς ἀναμνήσεις μου, τοὺς δισταγμούς μου, τοὺς φόβους μου. Σὲ βεβαιῶ, θέλω νὰ σὲς κάμω εὐτυχῆ, καὶ θὰ με βοηθήσῃ ἴσως ὁ Θεός.

— Εὐχαριστῶ, ἀδελφε μου, εἶσαι ὁ καλλίτερος τῶν ἀνθρώπων! ἀπήντησεν ὁ δούξ, ἐνχαλαζόμενος αὐτὸν καὶ πάλιν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ μαρκήσιος ἦτο βιβλίως τεταραγμένος, ἀπήγαγεν αὐτὸν εἰς περίπατον, ἵνα τὸν διασκεδάσῃ ἀπὸ τῆς ἐργασίας του καὶ ὑποστηρίξῃ τὰς ἀγαθίας του διαθέσεις.

Ἐπράξε δὲ τότε ὅ,τι ὁ Οὐρβανὸς εἶχε πράξει πρὸς κατὰκτησιν αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πρώτης ἐκείνης ἀδελφικῆς των διαχύσεως. Πιρρίστη ἀσθενῆς καὶ πάσχων τὴν καρδίαν, ἵνα ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτὸν ἰσχύιν καὶ θέλησιν. Ἐξέφρασε ζωηρῶς τὰς τύψεις τοῦ νοσηδότης του καὶ τὴν ἀνάγκην ἣν ἠσθάνετο ἡθικῶς στηρίγματος.

— Δύο δυστυχεῖς, τῷ εἶπε, δὲν δύνανται νὰ βοηθήσουν ὁ εἰς τὸν ἕλλον. Ἡ μελαγχολία σου μετ' ἀπαιτείται. Τὴν ἡμέραν μόνον κατὰ τὴν ὑποίαν θὰ σὲ ἰδῶ εὐτυχῆ, ἢ ἀνικτήσω τὴν δραστηριότητά μου καὶ θὰ αἰσθανθῶ χαρὰν ὅτι ζῶ.

Ὁ Οὐρβανὸς συγκινήθεις ἐπανάλαβε τὴν ὑπόθεσιν του. Ἐπειδὴ δὲ αὐτὴ ἦτο λίαν ὀδυνηρὰ δι' αὐτόν, προσεπάθησεν νὰ τὴν λησμονήσῃ, προκαλῶν τὴν εὐθυμὸν στωικίαν τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἐγένετο δὲ τοῦτο ἀμέσως, διότι ὁ δούξ ἀσμένως ἐδραξέ θέμα ἀρεστότατον εἰς αὐτόν.

— Νὰ ἰδῆς! τῷ εἶπε, βλέπων αὐτὸν μειδιῶντα θὰ μοῦ φέρῃς τύχην εἰς ὅλα! Ἐνθυμούμαι τώρα ὅτι πρὸ τινων ἡμερῶν μετ' ἀποσπέρσεται κατὰ φοβερά. Ἦμην ἄχαρις ἀδέξιος· δὲν ἤξευρα τί σκέπτομαι. Εἶχα καταστήσει ἡλίθιος. Εἶμαι βέβαιος· τώρα ὅτι θ' ἀνικτήσω τὰς διανοητικὰς μου δυνάμεις.

— Καμμία γυναικεῖα ἱστορία πάλιν: εἶπεν ὁ

μαρκήσιος, καταστέλλον άριστον και αίφνίδιον άνησυχίαν.

— Τι έλλο; αυτή ή μικρά Σαιν-Ζενέ με ά-
πασχολεί περισσότερο ίσως άφ' ό,τι πρέπει.

— Και δέν πρέπει, απήντησεν ζωηρώς ό μαρ-
κήσιος. Δέν τό ώρμίσθησιν εις τήν μητέρα; Μέν
τό ειπε. Θ' άπατήσιν τήν μητέρα μας;

— Διόλου! άλλ' έπεθύμουν νά ήναγκαζόμην
εις τούτο.

— Νά αναγκασθής; Δέν σ' έννοώ.

— Δυστυχώς αύτου κατήντησα.

Και ό δουξ άφηγήθη, πώς είχε ψευσθή τό
κατ' άρχάς πρός αύτόν, ύποκρινόμενος έρώτα
πρός τήν Καρολίαν, επί τή άγαθή προθέσει νά
έμπνεύσιν εις έκείνον έρώτα· πώς, βλέπων ότι
άπετύγγαυε, διενόηθη ν' άγαπήθη ή ίδιας χωρίς
ν' άγαπήσιν; και πώς επί τέλους είχε έρωτευθή
πραγματικώς χωρίς καμμίαν νά έχη βεβαιότητα
ότι άντηγαπάτο. Προσέθηκεν έν τούτοις, ότι ήλ-
πιζε νά νικήσιν, ήρκει μόνον νά μή δηλώσιν τόν
έρωτά του, και διηγήθη ταύτα πάντα διά λέ-
ξεων τόσον λεπτών και διαφορομένων, ώστε άδυ-
νατον άπέβη εις τόν μαρκήσιον νά νουθετήσιν
αυτόν χωρίς νά φανή γελοίος. Ήτα δέ, ότε αυ-
τός συνελθών έν τής καταπλήξεώς του άπεπει-
ράθη νά του ήμιλήσιν περί τής ήσυχίας τής
μητρός των και τής αξιοπρεπείας του οίκου των,
μή τολμών έν τή ταραχή του ν' άβρώσιν λό-
γον οϊονδήποτε περί του όρμειζόμενου εις τήν
Καρολίαν περασμού, ό δουξ, φοβηθείς άίφνης
τοιαύτην παραίνεσιν, ώμοσεν ότι ούδέν ήθελεν έπι-
χειρήσει πρός άποπλάνησιν τής άλλ' ότι άν αύτή
αίφνης γενναίως, άνευ θράν και ύπολογισμών,
προσεφέρετο εις αύτόν, ήτο ικανός νά τήν νυμ-
φευθή.

Ήτο άρα γε ειλικρινής; Ίσως και, ως ύπάρξε
πάντοτε, βασίς ή επίθυμία προέτρεπεν αύτόν
εις έπιχείρησιν, θθεν τόν άπέτρεπε κατόπιν τό
πάθος.

Ήπειδή δέ άμίλει μετά τινος πεποιθήσεως,
ό μαρκήσιος δέν έτόλμησε νά έκφρασθή κατά
τής παραδόξου ταύτης ύποτροπής. Ήξευρεν ότι
ή μητηρ του δέν ήλπιζεν ύπρόσωπόν τινά γά-
μον του υιού της έκείνου, ούτινος δέν εξετίμα
τόν χαρακτήρα· ό δέ δουξ τώ άπεδείκνυε δι'
έσχυρών έπιχειρημάτων ότι έκείνος άκριβώς, εις
έν ουδεμία πλέον φιλοδοξία ήτο έπιτετραμμένη,
ήτο του μέλλοντός του ό κύριος.

— Βλέπεις, τή ειπε συμπεραίνων, ότι όλα
αυτά εις σοβαρώτατα. Ήθέλησα και κάλιν,
τό εξομολογοῦμαι, νά στήσω παγίδα, άλλ' άπό-
φασιν είχα νά μή ώφεληθώ, και τούτο, έννοείς,
ήτο άστικότης άπλή χωρίς καμμίαν σπουδαιό-
τητα. Αλλά συνελθήην εις τούς βρόχους μου,
και τώρα πάσχω πολύ. Δέν σου ζητώ νά με
βοηθήσιν, άλλά σου άπαγορεύω, έν όνόματι τής

άγάπης μας, νά επενεργήσιν εις οϊονδήποτε,
διότι άν φοβήσιν τήν δεσποινίδα Σαιν-Ζενέ, θά
μ' εξερεθίσιν ίσως, και τότε δέν έγγυώμαι τί-
ποτε. Ή, άν κατορθώσιν νά με κάμψιν νά πα-
ραιτηθώ, θά εξερεθίσθιν ίσως έκείνη και θά κάμψιν
καμμίαν τρέλλαν. Αφού τό πράγματα έφθασαν
όπου έφθασαν, και μόνον τό άπρόοπτον δύναται
νά φέρη τήν λύσιν, μή αναμινύεσαι, και έσο
βέβαιος ότι έν πάση περιπτώσει θά φερθώ εις
τρόπον ώστε νά μή προσβάλω τήν λεπτότητά
σου, μήτε νά ταραξώ τήν ζωήν τής μητρός μας,
και τās άπαιτήσεις τής φιλοξενίας τήν όποιαν
μου χορηγείς.

ΙΑ'

Διαρκούντος του άλγεινού τούτου διά τόν μαρ-
κήσιον διαλόγου, ή Καρολίνα είχε μετά τής
μαρκησίας συνομιλίαν, ήτις δέν τήν έτάραττε
μέν άλλά και δέν τήν έφαιδρυνεν. Ή μαρκησία,
προσηλωμένη όλη εις τās σχέδιά της, άπεκάλυ-
ψεν εις τήν νεαράν αύτής έμπιστον οικογενειακήν
φιλοδοξίαν τοιαύτην, όποιαν έκείνη ούδέ καν ύ-
πόπτευεν. Ότι ίδίως ήγάπα κ' έθαύμαζε τής
μαρκησίας, ήτο ή ίσποτική της άφιλοκέρδεια,
και ή έγκαρτέρησις αύτης πρός τās τετελεσμένα
γεγονότα και τήν άπώλειαν του πλούτου της.
Αλλά έβλεπε νύν, ότι έπρεπε νά έλαττώσιν τόν
θαυμασμόν της, και ότι πάσα έκείνη ή μεγαθυ-
μος φιλοσοφία ήτο ένδυμα μόνον ωραίον ωραίως
φερόμενον. Και δέν ύπεκρίνετο μέν ή μαρκησία,
διότι γυνή τοσούτον μεταδοτική δέν ήτο δυνα-
τόν νά ενεργή έκ σκέψεως και προμελέτης. Αλλά
άριστοζομένη πρός τās περιστάσεις, ούδόλως ένό-
μιζεν έαυτήν άσυναπτή, ίσχυριζόμενη μέν ότι θά
προετίμα ν' άποθάνη τής πείνης ή νά ίδη ένα
τόν υιόν της πλουτούντα δι' έξευτελισμού, άλλά
και λέγουσα συγχρόνως, ότι εις σκληρότατον ν'
άποθάνη τις τής πείνης, ότι ή ζωή της ήτο ζωή
στερήσεων και ή του μαρκησιού άληθές καθαρ-
τήριο, και ότι τέλος δέν δύναται τις νά ήνε εύ-
τυχής, βασίς μεθ' όλης τής τιμής και τής ύπε-
ρηφανείας, ήν δικαιολογεί άμωμος συνείδησις, δέν
έχει τούλάχιστον και διακοσίων χιλιάδων φράγ-
κων εισόδημα.

Ή Καρολίνα ένόμισεν ότι ήδύνατο νά τολμήσιν
γενικώς τινάς ενστάσεις, ως ή μαρκησία άπέ-
κρουσε ζωηρότατα.

— Δέν πρέπει, ειπεν, οι υιοί των μεγάλων οι-
κογενειών νά υπερέχωσι πάσης κοινωνικής τά-
ξεως; Τό δόγμα αυτό έπρεπε νά τό έχετε και
σείς, ήτις κατάγεσθε εξ ευγενούς οικογενείας.
Ήπρεπε νά έννοήτε, ότι οι εύπατριδαι έχουσιν
ανάγκας μεγαλοδωρίας, αίτινες και δικαίαι εις
και ύποχρεωτικάί ίσως, και ότι όσον ύψηλότερον
εύρίσκονται τās πρόσωπα ταύτα, τόσον περισ-
σότερον έπιβάλλεται εις αυτά νά έχωσι περιου-

σιαν άνάλογον πρός τήν ύψηλήν των θέσιν. Ήπο-
φέρω φρικτά, σās ήμολογώ, όταν βλέπω τόν
μαρκήσιον νά κάμψη μόνος του τούς λογαριασμούς
του με τούς μισθούς του, νά φροντίζη περί
τής άποφυγής των περιπτώων άλλ' αναποφεύκτων
πολλάκις έξόδων, και ν' άσχολήται πολλάκις έν
ανάγκη και εις αυτούς του μαγειρείου μου τās λε-
πτομερείας. Όστις γνωρίζει τήν άπορίαν μου,
πρέπει νά θαυμάσθιν άληθώς βλέπων αύτόν βρ-
σχυζόμενον τόσον διά νά μή στερηθώ έγώ τί-
ποτε. Αλλά όστις δέν τήν φαντάζεται άκριβώς,
μάς νομίζει βεβαίως φιλαργύρους, και όμοίους
πρός τούς μικρούς άστους των πόλεων.

— Αφού λοιπόν, ειπεν ή Καρολίνα, σās στε-
νωχωράι τόσον ή ζωή σας, τήν όποιαν ένόμιζόν
άνετον, έντιμον, ένδοξον μάλιστα, εύχομαι ό γά-
μος αύτός νά έπιτύχη, διότι έλλογώ, έν άποτυ-
χία, θά σās έχρηιάζετο νέα προμήθεια θάρρους.
Έν τούτοις άν μου ήτο έπιτετραμμένον νά έχω
γνώμην...

— Πάντοτε πρέπει νά έχη τις γνώμην. Ήπι-
πέτε την, άγαπητή μου.

— Νομίζω ότι τό φρονιμώτερον και τό ασφα-
λέστερον εις ν' άποδεχθήτε τό παρόν ως άνε-
κτόν, χωρίς έν τούτοις νά παραιτηθήτε του περι-
ού ό λόγος συνοικεσιού.

— Και τί σημαίνει άν πλανηθώ, καλή μου
κόρη; Τό φοβήσθε σείς δι' έμέ; Ή διάλυσις των
έλπίδων δέν φονεύει, ένώ ή έλπίς ζωογονεί. Αλλά
διατί άμφιβάλλετε περί τής έπιτυχίας των ιδι-
κών μου έλπίδων;

— Όχι δέν άμφιβάλλω, απήντησεν ή Κα-
ρολίνα. Διατί ν' άμφιβάλλω, άν ή δεσποινίς Ξαιν-
τράιγ εις τόσον τελεία όσον τήν λέγουσιν;

— Είς τελεία, τό βλέπετε, αφού έλέγει τήν
άξίαν και άρκείται εις τās ιδικά της πλούτη.

— Τούτο δέν μου φαίνεται δύσκολον, διε-
νοήθη ή Καρολίνα.

Αλλά δέν ήθέλησε νά ειπή τί, και ή μαρκη-
σία υπέλαθεν.

— Ήπειτα... Ξαιντράιγ! συλλογίζεσθε, άγάπη
μου τό γόητρον τοιούτου όνόματος; Δέν βλέπετε
ότι κόρη τοιούτου γένους δέν εις δυνατόν νά
έχη άτελές μεγαλείον; Σείς, — τό παρετήρησα
ένίοτε — δέν έχετε πολλήν πεποίθησιν εις τās
άπό του γένους άρετάς. Ίσως έφιλοσοφήσατε περί
τούτου περισσότερο του δόντος. Μή πιστεύετε
όμως τās νέας αυτές προλήψεις και τās αξιώ-
σεις των κυρίων όψηπλούτων! Είς τό πείσμά των,
οι ούδαμνοί άνθρωποι δέν έχουσιν ευγένειαν
καρδίας. Τό κληρονομικόν άμαρτήμα τής φειδοῦς
και τής φιλαργυρίας θά πνίγη πάντοτε τās δρ-
μάς των. Δέν θά τούς ίδήτε ποτέ νά θυσιάσωσι
τήν περιουσίαν των και τήν ζωήν των ύπέρ μιας
ιδέας, ύπέρ τής θρησκείας των, του ήγεμόνος
των, του όνόματός των. Ήμπορούν ν' άνδραγα-

θήσουν έκ φιλοδοξίας· άλλά θά τό κάμουν πάν-
τοτε πρός άτομικόν συμφέρον, νά ήσθε βεβαία.

Ή Καρολίνα έπεεράχη έκ του άκράτου αυ-
του ένθουσιασμού τής μαρκησίας ύπέρ τής ευγε-
νείας· εύρε δέ μέσον ν' άλλάξη ήμιλίαν. Αλλά
διαρκούντος του γεύματος άπησχόλησεν αύτήν
ή σκέψις, ότι ή γαριά της φίλη, ή φιλόστοργος
θετή της μητρός έτασεν αύτήν έν δευτέρω όλω
μοίρα. Ένόμισεν ίσως έκείνη ότι ήδύνατο νά ήμι-
λήσιν τοιουτοτρόπως πρός κόρην ευγενούς, φυσικήν
όπαδόν του συστήματος των υγιών άρχών. Ή
Καρολίνα όμως έλεγε καθ' έαυτήν, και δικαίως,
ότι ή ευγένειά της ήτο λίαν πτωχή και άμφι-
βολος ίσως. Οι πρόγονοί της παλαιοί δημοτικοί
άρχοντες έν επαρχία, είχαν εξευγενισθή υπό Λου-
δοβίκου του ΙΔ', ό δέ πάτηρ της ουδεμίαν ήσθά-
νετο ύπερηφάνειαν φέρων τόν τίτλον του ίσποτου.
Ήβλεπε λοιπόν, ότι ή περιφρόνησις τής μαρκη-
σίας πρός τās κατωτέρας τάξεις ήτο ζήτημα
ποσού, και ότι κατ' φυσικήν συνέπειαν έθεώρει
έτι μάλλον ύποδεεστέραν κόρην τινά πτωχήν και
μικράν έχουσαν τήν ευγένειαν.

Ή ανακάλυψις αύτη δέν προυξίνει άνόητον
λύπην εις τήν δεσποινίδα Σαιν-Ζενέ, άλλ' ή
φυσική της ευθύτης επανίστατο κατ' τοιαύτης
άδικίας, έπιβαλλομένης τοσούτον άθηντικώς δι-
κήν καθήκοντος εις τās πεποιθήσεις της.

— Πώς λοιπόν, διενόητο, ή ζωή μου, ζωή
πτωχίας, άφουσίσεως, θάρρους και έν τούτοις
ευθυμίας, ή έκούσια μου άπαρνήσις πάσης βιωτι-
κής χαράς, ούδέν σημαίνουσιν άπέναντι του ή-
ρωϊσμού μιας Ξαιντράιγ, ήτις φρονεί ότι δύνα-
ται ν' άρκασθί εις διακοσίων χιλιάδων φράγκων
εισόδημα, να νυμφευθί τέλειον άνδρα; Αύτης ή
έκλογή εις έξιοθαύμαστος διότι κατάγεται άπό
τους Ξαιντράιγ, κ' έμού ή θυσία εις πράγμα
κοινόν και άπλή ύποχρέωσις διότι κατάγομαι
μόνον άπό τους Σαιν-Ζενέ;

Ή Καρολίνα άπεδίωξε βαθμηδόν τās σκέψεις
ταύτας, ως έγέννα δικαία προσβληθείσα φιλοτι-
μία, άλλά τās έχην των παρεμειναν έλαφρά επί
τής έκφραστικής της μορφής. Ή άληθής και
νεαρά καλλονή ούδέν δύναται νά κρύψη. Ό δουξ
παρετήρησε τήν μαρτυρίαν αύτήν, και άπέδωκεν
εις έαυτόν τήν κρυφίαν έκείνην λύπην. Ηύξησε
δέ ή πλάγη του, ότε είδε τήν δεσποινίδα Σαιν-
Ζενέ έτι μάλλον περισκεμμένην, και τοι προσ-
παθούσαν ν' άνακτήσιν τήν συνήθη αύτης ευθυ-
μίαν. Τούτου όμως άληθής αίτία ήτο άλλη. Ή
Καρολίνα είχεν, ως συνήθως, άποτείνει τόν λόγον
εις τόν μαρκήσιον περί τινων λεπτομερειών τής
έσπερινής του οίκου διοικήσεως, έκείνος δέ, ό το-
σούτον συνήθως άβρόφρων, τήν ήναγκαζε, μή
προσέχων, νά επαναλάβη τόν λόγον. Ένόμισεν
αύτη ότι είχε κ' έκείνος μερίμνας ένδομύχους.
Αλλά δις και τρίς απήντησε τό ψυχρόν και πε-

ροφονητικὸν σχεδὸν βλέμμα του. Καταπλαγεῖσα καὶ περίτρομος ἀπέμεινε συσθροπῆ καὶ ἠναγ- κάσθη, ἐρωτηθεῖσα, νὰ προφασισθῇ ἡμικρανίαν.

Ὁ δούξ ὑπόπτυσεν ἀμυδρῶς τὴν ἀλήθειαν, ὡς πρὸς τὸν ἀδελφόν του· ἀλλ' ἡ ὑπόψια αὐτῆ διελύθη, εὐθὺς ὡς εἶδεν αὐτὸν ἀνακτιῶντα τὴν φαειρότητά του. Δὲν ἐμάντευσεν ὑποία ἀπόγνω- σις καὶ ἀντιδρασίς ἐκυρίευσεν ἀλληλοδιαδόχως τῆς τεταραγμένης ἐκείνης ψυχῆς, καὶ νομίζων ὅτι ἠδύνατο ἀταράχως ν' ἀσχοληθῇ περὶ τὴν Κα- ρολίαν, τῇ εἶπεν:

— Σεις πάσχετε, βλέπω πάσχετε πολύ. Προ- σέξαι, μητέρα, πρὸ τινος καιροῦ ἡ δεσποινίς Σαιν-Ζενὲ εἶνε συγγνώμης ὠχρῆ.

— Νομίζεις; ἀπήντησεν ἡ μαρκησία, θεω- ροῦσα συμπληρῶς τὴν Καρολίαν. Εἶσθε ἀδιάθε- τος, ἀγαπητῆ μου; Μὴ μοῦ τὸ κρύπτετε.

— Εἶμαι θαυμάσια, ἀπεκρίθη ἡ Καρολίνα. Σήμερον μὲ προσέβλεπεν ὀλίγον ὁ ἥλιος· ἀλλὰ δὲν εἶνε τίποτε.

— Τούαντιόν, εἶνε κάτι, εἶπεν ἡ μαρκησία, παρατηροῦσα αὐτήν. Ὁ μαρκησίας ἔχει δικαίον. Εἶσθε πολὺ χαλασμένη. Νὰ ἐξέλθετε ὀλίγον εἰς τὸν δροσερὸν ἀέρα, ἢ τὸ καλλίτερον ἴσως, ν' ἀποσυρθῆτε εἰς τὸ δωμάτιόν σας. Ἐδῶ κάμνει πολλὴν ζέσσην. Περμίνω ἀπόψε ἐνὰ σωρὸ γείτο- νας. Δὲν σὰς χρειάζομαι καὶ σὰς δίδω τὴν ἐλευ- θερίαν σας.

— Ψεῦρετε τί θὰ σὰς ὠφελοῦσε; εἶπεν ὁ δούξ πρὸς τὴν ταλαίπωρον Καρολίαν, ἣν μεγάλως ἠνώχλει ἡ πρὸς αὐτὴν ἐστραμμένη γενικὴ προ- σοχή. Νὰ ἰπεύσετε ὀλίγον. Τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ἀγροτικὸν τετράποδον, περὶ τοῦ ὁποῦ σὰς ὠμί- λουν πρὸ ὀλίγου, εἶνε πολὺ ἡσύχον καὶ ἔχει κνή- μαξ ἀκμπράξ. Θέλετε νὰ δοκιμάσετε;

— Μόνη της; εἶπεν ἡ μαρκησία. Ἴππον ἐν- τελῶς ἀγνωστον;

— Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἡ δεσποινίς Καρολίνα θὰ διεσκέδαζε. Εἶνε γενναία καὶ δὲν φοβεῖται τί- ποτε, τὸ ἡξέρω. Ἐπειτα θὰ τὴν προσέξω ἐγὼ, ἐγγυώμαι.

Ἐπίμεινε δὲ τόνου, ὥστε ἡ μαρκησία ἠρώ- τησε τὴν Καρολίαν, ἂν πραγματικῶς μικρὸς τις ἐπιππος περίπατος δὲν θὰ τὴν εὐχαρίστη.

— Ναί, ἀπήντησεν ἐκείνη, παρασυρομένη ὑπὸ τῆς ἀνάγκης, ἣν ἠσθάνετο ν' ἀποσίγη τὴν βα- ρυθυμίαν αὐτῆς. Εἶμαι ἀρκετὰ παιδί, ὥστε νὰ αισθανθῶ εὐχαρίστησιν. Ἀλλὰ θὰ ἐπρωτίμων ἄλ- λην ἡμέραν. Δὲν ἠθέλον νὰ γίνω θέαμα εἰς τοὺς ξένους· τοὺς ὁπαύς περιμένετε, τόνου μᾶλλον ὅσον ἡ πρώτη μου ἀπόπειρα θὰ εἶνε πιθανῶς πολὺ ἀδεξία.

— Πηγαίνετε εἰς τὸν δρυμόν, εἶπεν ἡ μαρκη- σία. Εἶνε τόνου βαθεῦς καὶ σύσκιος, ὥστε δὲν θὰ ἰδῆ κανεὶς τὴν πρώτην σας δοκιμὴν. Ἀλλ' ἐπι- θυμῶ νὰ σὰς ἀκολουθήσῃ κάποιος ἐπιππος. Ὁ

γέρον Ἀνδρέας, παραδείγματος χάριν. Ἴππευε καλά, κ' ἔχει ἄλογον φρόνημον, μὲ τὸ ὅποιον ἐν ἀνάγκῃ ἠμπορεῖτε ν' ἀνταλλάξητε τὸ ἰδικόν σας, ἂν ἦνε πολὺ τρελλόν.

— Ναί, ἔτσι νὰ γίνῃ! εἶπεν ὁ δούξ. Ὁ Ἀνδρέας ἰππευε τὴν γραίαν λευκὴν, ἐγὼ ἐπι- στατῶ εἰς τὴν ἀναχώρησιν, καὶ τὸ πρᾶγμα πη- γαίνει θαυμάσια.

— Ἀλλ' ἐπίπιον γυναικίον; παρετήρησεν ἡ μαρκησία, ἀδιαφοροῦσα κατὰ τὸ φαινόμενον περὶ τὴν ἰππικὴν αὐτὴν ἐκδρομὴν.

— Ὑπάρχει ἐν, τὸ εἶδε εἰς τὴν ἀποθήκην, ἀκίνητησεν Ζωηρῶς ὁ δούξ· πηγαίνει νὰ φροντίσῃ.

— Καὶ ἀμαζών; εἶπεν ἡ μαρκησία.

— Ἀρκετὸν οἰονδήποτε μακρὸν φόρεμα, εἶ- πεν ἡ Καρολίνα, ἀποφασίσασα αἴφνης ν' ἀντι- ταχθῇ κατὰ τοῦ δυσμενοῦς ἤθους τοῦ μαρκησίας καὶ νὰ φύγῃ τὴν παρουσίαν του.

Ἡ μαρκησία τῇ ἔδωκε τὴν ἔδειαν νὰ ἐτοι- μασθῇ, καὶ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ δευτέρου υἱοῦ της ἀπῆλθεν εἰς προὔπαντησιν τῶν ἐργαζομένων ἐπισκέψων.

Ὅτε ἡ δεσποινίς Σαιν-Ζενὲ κατέβη τὴν περι- στρῶνον κλίμακα τοῦ παρακειμένου εἰς τὸ δωμά- τιόν της κυργίου, εὗρε τὸν ἵππον ἐπισεσχημέ- νον καὶ κρατούμενον παρὰ τοῦ δουκὸς αὐτοῦ, ἐνώ- πιον τῆς μικρῆς ἀψιδιωτῆς θύρας ἣτις ἦνοιγε πρὸς τὴν κύλην. Παρίστατο δὲ καὶ ὁ Ἀνδρέας, ἰπ- πεύων γηραιὰν τινα φορβὰδα χρησιμεύουσαν εἰς μετακόμισιν λαχάνων, παρομιμακῆς ἰσχνότητος καὶ οἰκτροῦς συνεσκευασμένην, διότι ὁ σταύλος ἦτο εἰς ἐντελῆ παραλυσίαν. Ὁ Μαρκησίας, στε- νοχωρημένος οικονομικῶς πολὺ περισσώτερον ἢ ὅτι ὠμολόγει, εἶχε προφασισθῇ ἔλλειψιν προνοίας, ἡ δὲ δούξ, μαντεύων τὴν ἀλήθειαν, εἶχε δηλώσει, ὅτι τὸ κατ' αὐτόν, ἐπρωτίμων νὰ ἀπέρχεται εἰς θήραν πᾶς, ἵνα πολεμᾷ τὴν εὐσαρκίαν του.

Ἡ συσκευὴ τοῦ Ζακί — οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ ἀγροτικὸν ἵππιον, ὑπερ' ἀπὸ δώδεκα ὠρῶν εἶχε προβιβασθῇ εἰς τὸ ἀξίωμα ἵππου ἰππασίας—δὲν ἦτο εὐκολον πρᾶγμα, ἡ δὲ Ἀνδρέας, ἐνεὸς ἐκ τῆς κίβνιδιαις ταύτης ἰππασίας, δὲν θὰ κατάρ- θου βεβαίως νὰ εὕρῃ τόνου γρήγορα τὸ γυναι- κίον ἐπίπιον καὶ νὰ τὸ καταστήσῃ χρησίμων. Ὁ δούξ μόνος του συνετέλεσε πάντα ἐντός τετάρ- του τῆς ὥρας μετὰ θαυμασίας ταχύτητος καὶ δεξιότητος. Ἦτο κἀδιήρος, ἡ δὲ Καρολίνα κα- τεθοροσθῆθη ὅτε τὸν εἶδε κρατοῦντα τὸν πόδα της, ἵνα τὴν βοηθήσῃ νὰ ἰππεύσῃ, διορθοῦντα τὸ ἵπποστόμιον καὶ σφίγγοντα τὴν μασχαλιστήρα ὡς ἐξ ἐπαγγέλιματος ἵπποκόμος, γελῶντα περὶ τῆς δυσαρμονίας ὄλων αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ ἀποδεχόμενον φαειρῶς τὴν κατάστασιν αὐ- τὴν μετὰ μυσίων ἐνδείξεων ἀδελφικῆς μερίμνης.

Ἐπειτα συνέχισα.

Η ΔΙΦΘΕΡΙΤΙΣ

Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου νεάνιδος.

... Ἀὶ καλλίτεράι μου ἡμέραι ἦσαν ἐκεῖναι κατὰ τὰς ὑποίας ἤρχετο ἡ βάρπτρα. Ἐπειδὴ ἡ κατοικία μας ἦτο μικρὰ, ἡ γυνὴ ἐκείνη εἰργάζετο εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Νομίζω ὅτι τὴν βλέπω ἀκόμη τὴν καυμένην τὴν Ἑλένην νὰ κῆθται πλησίον τοῦ παραθύρου μὲ γελαστὸν πρόσωπον. Ἐνῶ ἔγραπτε μοῦ ὠμίλει περὶ τοῦ ναικοκυριοῦ της, περὶ τοῦ συζύγου της, ὅστις ἦτο διανομέης τοῦ ταχυδρομείου, καὶ περὶ τῶν τέκνων της τὰ ὁποῖα ἀνέθρπε μὲ τόνου κόπον. Μὲ τὸ θάρος καὶ τὴν καρτερίαν της ἀπηλλάγη ἀπὸ πολλὰ βᾶσανα· ἀφ' οὗ δὲ μοῦ διηγείτο καμμίαν ἀπὸ τὰς περασμένας μεγάλας λύπας της, τὸ πρόσω- πόν της ἠκτινοβόλει ἀπὸ χαρῆν.

— Ἀὶ, τί τὰ θέλετε, ἡ εὐτυχία εἶνε δι' ὅλους, κυρία Εὐτέρπη, μοῖ εἶπεν ἡμέραν τινά... ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἰμποροῦν νὰ εἶνε εὐτυ- χεῖς! Αὐτὸ εἶνε παρηγορητικόν, καλὴ μου Ἑλένη, ἀλλὰ δὲν θὰ μοῦ ἀνηγῆς ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄν- θρωποι, οἱ ὁποῖοι γεννῶνται δυστυχεῖς καὶ ἀπο- θνήσκουν δυστυχεῖς.

— Διότι δὲν ἀγαποῦν κανένα· οἱ ἴδιοι πταῖουν. — Μολαταῦτα, πέρυσι ὅταν ἀρρώστησε τὸ παιδάκι σου, καὶ ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀποθῆνῃ, ἂν τὸ ἀγαποῦσες ὀλιγώτερον, θὰ ἦσεν ὀλιγώτερον δυστυχῆς.

Ἐνόουν ὅτι ἔλεγα ἀνοησίαν, ἀλλ' ἠσθάνομην μεγάλην εὐχαρίστησιν ὅσας τὴν ἡκουα νὰ ὁ- μιλῇ διὰ τὸν ἑαυτὸν της καὶ τοὺς οἰκείους της. — Ὁραῖος λογαριασμός αὐτός, μὰ τὴν ἀλή- θεια! Ὁραῖο ὅτι ἀστενεύσθε μαζί μου, κυρία Εὐτέρπη. Εἶνε σάν νὰ μοῦ λέγετε ὅτι εἶνε συμ- φέρον μας νὰ μᾶς κόψουν τὰ δύο πόδια μας διὰ νὰ οἰκονομήσωμε τὰ ὑποδήματά μας. Θὰ ἰδῆτε εἰ ἄλλο, τί εἶνε ἡ ἀγάπη τῶν παιδιῶν. Εἶνε λύπη ἀλλὰ εἶνε καὶ χαρὰ. Ἄς ἐτολμούσε κανεὶς νὰ μοῦ εἰπῇ: Μὴν ἀγαπᾷς δὲ τόνου τὸ ἀγοράκι σου, κουτή, γιατί θὰ ὑπέρβης πολλὰς ἀνησυ- χίας. Ἐξέυρα ἐγὼ πᾶς νὰ τοῦ ἀπαντήσω, ὅταν ἐκρατοῦσα ἄνω εἰς τὰ γόνατά μου τὸ καυμένο τὸ παιδάκι μου μισοπαθαμμένο, καὶ ζητοῦσε μὲ τὰ δύο μαρμαμμένα χεῖράκια του ἀέρα. Τὸ πρό- σωπό του ἦτανε μελανὸ καὶ τὰ χεράκια του ἄσπρα σάν κεριά... Τί νὰ σὰς πῶ, τῶνοιθε ἡ καθεὶς πᾶς ἡ μηχανὴ ἀπὸ μέσα δὲν εἰμποροῦσε περὶ νὰ δουλέψῃ. Καὶ ὅμως εἶχε καρφωμένα ἰπάνω μου τὰ δύο μεγάλα μάτια του... Ἐγὼ τοῦ ἐχαμογελοῦσα, ἐνοεῖται, ἀλλὰ δὲν: τὸ καλοῦ- βλεπα ἀπὸ τὰ δάκρυα ποῦ δὲν ἠθέλα νὰ τὰ ἀκουπίσω ἐμπρὸς του καὶ προσπαθοῦσα νὰ τὰ

καταπίνω. Τί ἀρρωρὰ ποῦ εἶνε αὐτὰ τὰ δάκρυα, κυρία Εὐτέρπη! Ὁ καυμένος ὁ ἄνδρας μου ἦτο γονατιστὸς ἐμπρὸς εἰς τὸ μικρὸ καὶ τοῦ ἱκαμεν χάρτινους κοκκούς καὶ τοῦ ἐτραγουδοῦσε ἕνα τραγουδάκι ποῦ τὸ ἔκαμεν ἄλλοτε κ' ἐγελοῦσε. Σὲ μερικαὶς λέξεις τοῦ τραγουδιοῦ, ἔπου τοῦ ἐν- θυμίζαν κανέν ἀστεῖο πρᾶγμα, ἔβλεπες κ' ἐση- κόνοντο τὰ δύο ἄκρα τοῦ στόματός του καὶ τὰ μάγουλά του ἐφούσκωναν ὀλίγο κάτω ἀπὸ τὰ μάτια του. Γελοῦσε καὶ τότε ἀλλὰ ὅπως εἰμ- ποροῦσε... Ἦταν μία λύπη νὰ τὸ βλέπης. Ἄχ! δὲν εἰμποροῦ ὅτε νὰ τὸ συλλογισθῶ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, χωρὶς νὰ μοῦ ἔλθουν δάκρυα. Νὰ, μὲ συγχωρεῖτε.

Καὶ ἡ δυστυχῆς Ἑλένη ἐξέβαλε τὸ μανδίλι της ἀπὸ τὴν τσέπην καὶ ἤρχετο νὰ κλιγῇ. Ἀνά- μεσα εἰς τὰ δάκρυα ἐγελοῦσε κ' ἔλεγε:

— Θὰ περάσῃ... Δὲν εἶνε τίποτε... Τί ἀ- νόητη ποῦ εἶμαι! τὰ δάκρυά μου πίπτουν ἰπάνω εἰς τὸ φόρεμά σας ποῦ βάρπτω...

Ἐλαβὰ τὴν χεῖρά της καὶ τὴν ἐσφίξα. — Δὲν πιστεύω νὰ τὰ πιστεύετε αὐτὰ ποῦ ἔλεγατε τώρα; μοῦ εἶπε.

— Τί πρᾶγμα; — Ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀγαποῦμε τὰ παιδιὰ μας μὲ ὅλην τὴν καρδίαν μας γὰρ νὰ μὴν ἔχωμε βᾶσανα. Αὐταῖς αἱ ἰδέαις εἶνε ἡ βρωμια τοῦ μυαλοῦ καὶ ὁποῖος τὰς ἔχει πρέπει νὰ καθαρῶν τὸ μυαλό του· νὰ μὲ συγχωρεῖτε ποῦ μιλῶ ἔτσι.

— Ἐχεις δικαίον, καλὴ μου Ἑλένη, ἐγὼ τὸ εἶπα αὐτὸ χάριν ἀστειότητος... Καὶ πᾶς ἔγινε καλὰ, τὸ παιδί σου;

— Σταθῆτε νὰ τελειώσω τὸ βᾶψιμό μου καὶ νὰ σὰς τὸ διηγηθῶ· εἶνε σωστὸ θαῦμα· τί λέγω θαῦμα; Θαῦματα, διότι δύο θαῦματα ἔγιναν, ἕνα ποῦ ἔσωσε ὁ Θεὸς τὸ παιδί μου, καὶ δεύτερο ποῦ ἐγνωρίσαμε ἕνα ἄνθρωπο μὲ μεγάλῃ ἐπι- στήμη καὶ μεγάλῃ καρδίαν, τὸν ἰατρὸν Πλαρόν. Εἶνε περίφημος ἰατρός. Ὁ Θεὸς ἔξυρει πλέον πό- σοι τὸν ζητοῦν καὶ πόσα τοῦ δίδουν... Ἀπο- ρεῖς τώρα πᾶς ἔκαμε ἐγγεῖρσι τοῦ μικροῦ μου... Ἄπ' ἐδῶ ἴσα ἴσα ἀρχίζει τὸ θαῦμα. Ὁ ἄνδρας μου βλέποντας ὅτι τὸ παιδί μας ἐκόντευε νὰ ἀ- ποθῆνῃ, τὰ εἶχε χάσει. Ἐξέφυρα τὸν βλέπω καὶ σηκόνεται, παίρνει γρήγορα ἀπὸ τὸ σεντόνι τὸ κανοῦργιο τοῦ φόρεμα, τὸ μαῦρό του καπέλο κ' ἐνδύεται γρήγορα.

— Ποῦ πᾶς; — Ὁ ἀπᾶγω νὰ εὕρῃ τὸν Πλαρόν.

Ἦτο τὸ ἴδιο σάν νὰ μοῦ ἔλεγε πᾶγω νὰ ἔρω τὸν ὑπουργὸ τῶν ἐξωτερικῶν.

— Καὶ θαρρεῖς ὅτι ὁ ἰατρός ὁ Πλαρόν ὀχλῆ τὴν ἐνοῖα σου... Καυμένε, θὰ σὲ διώξουν ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ ἀμα πᾶς.

Τίποτε· ἔς τοῦ κουφοῦ τὴν πόρτα ὅσο θέλεις

βρόντα. ἦτο εἰς τὴν σκάλα καὶ τὸν ἀκουσὸν καταβαίνον τὰ σκαλιὰ σὺν τῷ εἶχε πιάσει φωτιά τὸ σπιτί. Φωτιά! ἦτο χειρότερο ἀπὸ φωτιά.

Βλέπετε τώρα μὲ τὸν νοῦ σας ἐμένα μονάχη μὲ τὸ καυμένο τὸ μικρὸ μου. Δὲν ἤθελε νὰ μείνῃ ἔς τὸ κρεββάτι μου, τοῦ ἄρεσκε νὰ τῶγῃ ἔς τὴν ἀγκαλιά μου κουκουλωμένο μὲ τὸ παπλωματάκι του. Ἐλεγα μέσα μου: Τώρα δὲ θὰ τελειώσῃ, θὰ κλείσῃ τὰ ματάκια του καὶ πάει πλειά κ' ἐκρατοῦσα τὴν ἀναπνοή μου διὰ ν' ἀκούσω τὴν ἰδική του ποῦ ἐγένετο ὀλοένα περὶ ἀδύνατη.

Ἦστερ' ἀπὸ μιὰ ὦρα ἀκούω ν' ἀναβαίνουν. Ἀνοίγει ἡ θύρα καὶ ἐμβαίνει ὁ ἄνδρας μου. Ἐπλεε ἔς τὸν ἕρρωτα καὶ μόλις εἰμπορούσε νὰ διηγήσῃ: τόσο λαχανιασμένος ἦτο. Χίλια χρόνια νὰ ζήσω δὲν θὰ λησμονήσω μὲ τὴ φωνή μου εἶπε:

- Αἶ, τὸ παιδί;
- Ὅχι χειρότερα; καὶ ὁ ἰατρός;
- Ὁὲ ἔλθῃ.

Αὐτὸς ὁ λόγος μου ἔχουσε βάλσαμο ἔς τὴν καρδιά μου: ἐνόμισα ὅτι μου ξανάδινε πίσω κανεὶς τὸ παιδί μου. Ἀχ, νὰ ξέρατε τί ἀγάπη ἔχουν αὐτὰ τὰ παιδιά! Ἐφιλοῦσα τὸ μικρὸ, ἐφιλοῦσα τὸν πατέρα του, ἐφελούσα, ἐκλαίω ἤμουν ἡσυχὴ πλειά. Γιατί, βλέπετε, ἔχομε ἀνάγκη ἀπὸ θάρρους: ὁ Θεὸς μᾶς στέλλει κἀποτε τέτοιαις ἐλπίδεις. Καὶ θμως ἦτο σωστὴ τρέλλα ἡ χάρά μου, γιατί ὁ Φαρὸν ἠμπορούσε νὰ μὴν ἔλθῃ.

Λέγω εἰς τὸν ἄνδρα μου:

- Τὸν εὐρήκες ἔς τὸ σπιτί του;

Τότε μου διηγήθη μὲ χαμηλὴ φωνή τί ἔκαμε, κ' ἔκοπτε τὴν διηγήσαν του κάθε στιγμὴν γιὰ νὰ σκουπίσῃ τὸ μέτωπόν του καὶ ν' ἀναπνεύσῃ.

— Ἐτορῆα εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν παιδιῶν ἐπειδὴ εἶνε διευθυντὴς, ἤλπιζα νὰ τὸν εὐρῶ ἐκεῖ. Ὁ θυρωρὸς μου λέγει νὰ πάγω σὲ μιὰ χαμηλὴ πόρτα τῆς αὐλῆς: κτυπῶ, ἐμβαίω κ' εὐρίσκω μίαν σὲ σύννεφο καπνοῦ ἀνάμεσα σὲ καμμιὰ δεκαριά νέους ποῦ ἔπιαν τσιγάρο κ' ἐγελοῦσαν ὡς τρελλοί.

— Ἀχ! οἱ ἀπάνθρωποι, μέσα ἔς τοὺς ἀνθρώπους ποῦ ἀπέθνησκαν...

— Μὴν τοὺς κατηγορῆς πρὶν ἀκούσης ὅλη τὴν διηγήσαν. Τί θέλεις, φίλε μου; μου λέγει ἕνας ἀπ' αὐτοὺς, ἕνας ἕψηλός μὲ ἄσπρη ποδιά καὶ μαῦρο σκούφο. Καὶ ἄμα μὲ εἶδε τόσο καταλυπημένο, μ' ἔβγαλε ὄξω ἔς τὴν αὐλή.

— Τί τρέχει; πῆς μου.

— Κύριε, νὰ μὲ συγχωρῆς, ποῦ σὲ ἀνησύχησα.

— Ἄφησε τὰ κοπιμμένα: τί θέλεις;

— Ἦλθα νὰ εὐρῶ τὸν κύριον Φαρὸν γιὰ νὰ γλυτώσῃ τὸ παιδί μου ποῦ πεθαίνει ἀπὸ διφθερίτι. Δὲν εἶμαι πλούσιος, μὰ θὰ δώσω ὅ,τι μπορῶ.

— Ναι, ναι, καλὰ. Πόσων ἐτῶν εἶνε τὸ παιδί σου;

— Τεσσάρων.

— Ποιὸς τὸ περιποιεῖται;

— Ἐνας ἰατρός ποῦ τοῦ δίδει κἀτι μικρά, μικροῦταικα χαπάκια σὲ πολὺ νερὸ.

— Ἄ! πολὺ καλὰ, εἶπε χαμογελῶντας. Μὴ λυπηθῆσαι.

Καὶ ἐν ᾧ ἔλεγε αὐτὰ, βγάζει τὴν ποδιά του, βάζει τὸν σκούφο του ἄνω σὲ μιὰ καθέκλα καὶ γράφει σ' ἕνα χαρτί.

— Τρέχα καὶ δόςε αὐτὸ τὸ γραμματάκι ἔς τὸν κύριον Φαρὸν. Νὰ ἡ διεύθυνσίς του. Ποῦ κάθεται; Στάσου νὰ πάρω τὰ χειρουργικά μου ἐργαλεῖα κ' ἔρχομαι κατόπι σου.

— Ἄ! τί καλὸς ποῦ εἶσθε, κύριε! — Μοῦ ἤρξετο νὰ τὸν φιλήσω.

— Εἶσαι λογῆς βλέπω, μου λέγει, ἔλα, τρέχα, ἄφησε τὰ λόγια: γρήγορα.

Τρέχω εἰς τοῦ ἰατροῦ μὲ τὸ γραμματάκι ἦτο καλεσμένος σὲ σπιτί: λέγω εἰς τὸν ὑπὲρ τὸν ποῦ ἐκρατοῦσε μισανοιγμένη τὴν θύρα:

— Πῆς μου ποῦ εἶνε καλεσμένος ὁ ἀφέντης σου;

— Δὲν ξέρω, μου εἶπε καὶ ἐκλείσει τὴν πόρτα. Τότε μὲ πιάνει ὁ θυμὸς: ἔβλεπα ἐμπρὸς μου τὸ παιδί μου ν' ἀποθνήσκῃ. Σκουντῶ τὴν πόρτα κ' ἐμβαίω μέσα.

— Δὲν φεύγω ἔτσι: ἔρχομαι ἀπὸ μέρος ἐνὸς ἰατροῦ τοῦ νοσοκομείου, καὶ ὅλ μου εἶπῃς ποῦ εἶνε ὁ ἀφέντης σου, καὶ ἀμέσως.

Δὲν ἀστεϊεύομαι, φαίνεται, γιατί μου ἔδωκε ἀμέσως τὴν διεύθυνσιν τοῦ σπιτιοῦ λέγοντάς μου:

— Τώρα ἄφησέ με ἡσυχῶ καὶ κλείσει τὴν θύρα.

Παίρνω τὰ πόδια μου ἔς τὸ λαϊμὸ καὶ πάγω ἔς τὴν ὁδὸν Αἰλῆς. Ἡ αὐλὴ ἦτο γεμάτη ἀμάξια, ὅλα τὰ κρᾶθουρα ἔλαμπαν: μὰ ἐγὼ ἀναβαίω, δὲν μὲ νοιάζει: Ἐλεγα μέσα μου: Τὸ παιδί μου πεθαίνει, τὸ παιδί μου πεθαίνει! καὶ ἀπ' τῆ βία μου ἐπατοῦσα ὅποιον εὐρίσκω ἐμπρὸς μου. Ἐνας γέρον ὑπὲρ τῆς με σταματῶ.

— Ποῦ πάτε δά, κύριε, ἔτσι;

— Θέλω νὰ διηγήσω τοῦ ἰατροῦ Φαρὸν εἶνε μεγάλη ἀνάγκη: εἰδοποίησέ τον, σὲ παρακαλῶ.

Ὁ γέρον μὲ κυττάζει καλὰ, ἔπειτα μὲ γλυκὸ τρόπο μου λέγει:

— Καθῆστε μιὰ στιγμὴ ἀπ' οὐ εἶνε τὸση βία, ὅλ πάγω νὰ ἰδῶ ἂν εἶνε τρόπος νὰ τοῦ διηγήσω.

Δὲν εἰξέυρω γιατί, ἀλλ' ἄμα εὐρήθηκα ἐκεῖ ἀνάμεσα σὲ τῶσους ὑπὲρ τῆς ποῦ ἐπηγαινοίεραν νὰ δίσκου, ἐνοιωθα ὅτι ἀπὸ τὰ μᾶτια μου ἔπεφταν δάκρυα, καὶ ἀδύνατον νὰ τὰ κρατήσω.

Ἐπειτα ἀπ' ὀλίγο ἕνας κύριος μὲ λευκὸ λαϊμοδέτη ἐμβαίνει εἰς τὴν κάμαρη ποῦ ἦμουν.

— Ποῦ εἶνε ὁ ἄνθρωπος ποῦ μὲ ζητεῖ; λέγει μὲ φωνὴ θυμωμένη.

Μὲ εἶδε ἀμέσως εἰς τὴν γωνία ποῦ ἦμουν κ' ἐκατάλαβε τί λύπη εἶχα μέσα μου, γιατί ἀπ' οὐ μ' ἐκύτταξε μὰ στιγμὴ ἦνοιξε τὸ γράμμα ποῦ τοῦ ἔδωκε καὶ μου εἶπε μὲ μιὰ φωνὴ γλυκειά, μου εἶπε:

— Πήγαινε, ἔς τὸ σπιτί σου, παληκάρη μου: θάρω κ' ἐγὼ καρδιά! ἔρχομαι, ἔρχομαι.

Τὴν στιγμὴ ποῦ μου ἔλεγε αὐτὰ ὁ ἄνδρας μου, ἐξηκολούθησεν ἡ Ἐλένη, ἦκουσα βήματα εἰς τὴ σκάλα. Ἦταν ὁ ἰατρός. Θεὸ μου!

Καὶ ξέρετε τί μᾶς εἶπε, ἐμβαίνοντας, μὲ μιὰ χονδρὴ φωνή.

— Ὀλίγο ἔλειψε νὰ σπάσω τὸ λαϊμὸ μου ἔς τὴ σκάλα σας... τί διαβολόσκαλα εἶν' αὐτή; Ποῦ εἶνε τὸ παιδί;

— Νὰ το κύρ γιατρέ, καλέ μου ἰατρέ.

Δὲν ἤξευρα πῶς νὰ τὸν εἰπῶ. Ἐβλεπα κάτω ἀπὸ τὸ πανωφόρι τοῦ τὸν ἄσπρο λαϊμοδέτη του καὶ ἕνα σωρὸ σταυροῦ ποῦ κρέμονταν εἰς τὸ στηθὸς του.

Ἐβγαλε τὸ πανωφόρι του, τὸ καπέλο του, ἐπλησίασε ἔς τὸ ἀγόρι μου, καὶ τὸ ἐγύρισε ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ μὲ ἐπιθεξιότητα, μὲ περιποίηση καλλίτερα ἀπὸ κάθε μητέρα: ἀκούμνησε τὸ κεφάλι του ἄνω ἔς τὴ βία του καὶ ἔς τὸ στηθὸς του. Τὸν ἐκύτταζε γιὰ νὰ καταλάβῃ ἀπὸ τὰ μᾶτια του τὴν ιδέα του: μὰ δὲν ἔβλεπα τίποτε μέσα ὅτ τὰ μᾶτια του, γιατί αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι συνειθίζου νὰ εἶν' εὐαίσθητοι ἀπὸ μέσα.

— Ὁλ τοῦ κάνωμ' ἐγγείριστ' εἶνε καιρὸς, εἶπε. Τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη ἐμβῆκεν εἰς τὴν κάμαρά μου ὁ βοηθὸς του, ἐπῆγε κοντὰ εἰς τὸν ἰατρὸν καὶ τοῦ εἶπε σιγά:

— Πῆσε δυσηρεστημένος μαζί μου διότι σὰς ἠνώχλησα;

— Εἶμαι δυσηρεστημένος μαζί σου, διότι δὲν μὲ ἠνώχλησες γρηγορώτερα. Ἐτοίμασε ὅ,τι χρειάζεται.

Μὰ δὲν ξέυρω γιατί σὰς τὰ διηγούμαι ὅλα αὐτὰ καλλίτερα ὅλ ἔκαμνα νὰ δουλεύω.

— Ἐξακολούθησε, καλή μου Ἐλένη, ἐξακολούθησε.

— Αἶ, λοιπόν, αὐτοὶ οἱ δύο ἰατροὶ ποῦ δὲν ἦσαν οὔτε συγγενεῖς μας οὔτε φίλοι μας τὰ ἐτοίμασαν ὅλα μόνοι των. Ἐν ᾧ ὁ ἄνδρας μου ἐπῆγε νὰ δανεισθῇ λάμπαις ἀπὸ τοὺς γειτόνους, ὁ ἰατρός ἔδενε μὲ σχοινιά ἕνα στρώμα ἐπάνω ἔς τὸ τραπέζι καὶ ὁ μαθητὴς του ἀράδειαζε τὰ μικρὰ μαχαίρακια...

Μονάχα ὅποιος τὰ ὑπέφερα αὐτὰ, εἰμπορεῖ νὰ καταλάβῃ τί αἰσθάνεται μιὰ μητέρα ποῦ ἔχει τὸ παιδί της ἐπάνω ἔς τὰ γόνατά της καὶ λέγει μέσα της: Ὅλα αὐτὰ ὅλ τοῦ τὰ ἐμπήξουν

ἔς τὸ κορμάκι του: κ' ἂν δὲν πάγῃ καλὰ τὸ χέρι των, ὅλ μου τὸ σκοτώσουν.

Ἀπ' οὐ ἐγείναν ὅλα ἔτοιμα, ὁ κύριος Φαρὸν ἔβγαλε τὸ λαϊμοδέτη του, ἐπῆρε τὸ μικρὸ ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά μου, καὶ τὸ πλάγιασε ἔς τὸ στρώμα, ἀνάμεσα ἔς τὰς λάμπαις ποῦ ἦσαν τριγύρω κ' ἔπειτα εἶπε ἔς τὸν ἄνδρα μου:

— Σὺ κράτα τὸ κεφάλι του, ἡ γυναῖκά σου ἄς κρατῇ τὰ πόδια του... ὁ Ἀριστείδης ὅλ μου δίδῃ τὰ ἐργαλεῖά μου. Ἐχεις μιὰ μικρὴ κάνουλα, παιδί μου;

— Ναι, κύριε καθηγητά.

Ὁ ἄνδρας μου ἦτο ἄσπρος σὺν μανδίλι: εἶδα πῶς σίμωσε τοῦ μικροῦ. Τὸ χέρι του ἔτρεμε καὶ μ' ἔπιασε φόβος. Εἶπα ἔς τὸν ἰατρὸν:

— Καλέ μου ἰατρέ, ἄφηστε σ' ἐμένα τὸ κεφάλι, κάντε μου τὴ χάρι.

— Κι' ἂν τρέμῃς;

— Ἄφηστέ με, σὰς παρακαλῶ.

— Καλὰ, ἄς εἶνε.

Καὶ μου εἶπε χαμογελῶντας:

— Ὁλ σοῦ γλυτώσω τὸ παιδάκι σου, κόρη μου: ἔχεις καρδιά καὶ σοῦ ἀξίζει νὰ τῆγῃς.

Καὶ μου τὸ γλύτωσε!

— Καὶ δὲν ἔτρεμε τὸ χέρι σου, καλή μου Ἐλένη; ἠρώτησα.

— Βέβαια: γιατί ὅλ σκότωνα τὸ παιδί μου.

— Καὶ πῶς τὸ κατώρωσες νὰ μὴν τρέμῃ;

— Αἶ, ξέρω κ' ἐγὼ: ἐγείνα πέτρα. Ὅταν εἶνε ἀνάγκη, ὅλ πῆ πῶς εἶνε ἀνάγκη.

— Καὶ εἶδες ὅλην τὴν ἐγχείρησιν;

— Ναι, καὶ τέτοια ἐντύπωσι μου ἔκαμε, ποῦ κάπου κάπου τὴν βλέπω ἔς τὸν ὕπνο μου...

Βλέπω τὸ λαϊμάκι τοῦ παιδιοῦ μου σχισμένο, καὶ τὰς φλέβαις ποῦ ἄνοιγε μὲ τὰ δάκτυλά του ὁ βοηθὸς καὶ τὴν ἀσημένια κάνουλα ποῦ ἔχουσε μέσα ἔς τὸ ἀνοιγμα, καὶ ὅλα, ὅλα... καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ μικροῦ μου ποῦ ἔλλαζε ὅσο ἐμβαίνεν ὁ ἀέρας εἰς τὸ στηθάκι του. Φαντάσου μιὰ λάμπα ποῦ σβύνει καὶ βάζεις λάδι κ' ἀνάπτει μὲ μίαν: τὸ ἴδιο κ' ἀπαράλλακτο. Τὸ ἔχουμε βάλει ἐκεῖ μελανό, ἔτοιμο νὰ πεθάνῃ, μὲ σβυσμένα μᾶτια καὶ τὸ εὐρήκαμε κίτρινο ἀκέρμη καὶ μὲ ξεθωριασμένα χεῖλια, μὰ τὸ μᾶτι του ἔλαμπε καὶ ἀνάπνευ ἀέρα ποῦ δὲν ἔμπορεῖε τὸσον καιρὸ ν' ἀναπνεύσῃ, τὸ παιδάκι μου.

— Φιλήσέ το, κόρη μου, μου εἶπεν ὁ κύριος Φαρὸν καὶ βάλε το ἔς τὸ κρεββάτι του: βάλε του ἕνα ελαφρὸ λαϊμοδέτη ἐμπρὸς ἔς τὴν κάνουλα... καὶ διὰ τὸ καλλίτερο, ὁ Ἀριστείδης νὰ περάσῃ τὴ νύκτα μαζί σας ἀπόψε: καλὰ δὲν λέγω, παιδί μου, ὅτι θὰ μείνῃς ἐδῶ ἀπόψε; Ἐγὼ θὰ ἔλθω αὐριον τὸ πρωὶ πρὶν νὰ ὑπάγω εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Πᾶμε καλὰ, πολὺ καλὰ.

Ἐφόρεσε τὸν λαϊμοδέτην του, τὸ ἐπανωφόρι του, καὶ ἐνῶ ἔφευγε καὶ μὲ τὸ ἕνα χέρι του ἐκα-

ληνύκτιζε τον άνδρα μου, εγώ επήρα το άλλο και του το έφιλησα. Μπορεί να έκαμα έσχημα, δεν το ξέρω, μ'α τότε δεν είχα καιρό να σκεφθώ. Έγέλασε δυνατά και είπε 'ς τον άντρα μου:

— Δεν ζηλεύεις; δεν βλέπεις πως η γυναίκα σου μου κάνει έρωτα; Καληνύκτα σας, παιδιά μου.

Την άλληνη ημέραν ήλθε εις τας πάντες και μισή τή πρωή προσερός και ξυρισμένος πάλι. Μου φάνηκε πειθ χονδρός παρά από βραδυ, και να σ'α πω το γιατί: έφερε μαζί του τέσσαρες μποτίλιες μπορτώ, δυό εις τας τσίπαις του και δυό εις τας μασχάλαις του.

— Πρέπει να πιή απ' αυτό το κρασί το παιδί. Πήγε καλά, άπόψε;

— Ναι, κύριε καθηγητά είπεν, ό Άριστειδης, ό βοηθός, λαμπρά.

Τόν λέγω Άριστειδή μ'α έμαθα την άλληνη ημέρα ότι και αυτός ήτο λαμπρός ιατρός και κοντά 'ς τ'άλλα και άνεμός του κυρίου Φαρών, άλλή έλεγε πάντα: «Ναι, κύριε καθηγητά όχι, κύριε καθηγητά», σάν ένας στρατιωτικός πού λέγει: «Ναι, στρατηγέ, όχι, στρατηγέ!»

Όλην την εβδομάδα ήρχοντο και οι δύο κάθε ημέρα. Και όταν ήκουα την άμαξαν να έμβαινη 'ς το στενό δρόμο μα; και να σταματά εμπρός 'ς την θύρα μας:

— Πώς θα κάνωμε, Θεέ μου, να τους πληρώσωμε; έλεγα.

Έίχαμε έρωτήσει δεξιά άριστερά και έμάθαμε ότι ό κύριος Φαρών ίατρευε πρόγκιπας, πλουσίους κ' έπερνε χιλιάδας.

Ημείς είχαμε καμμιά εκατοστή φράγκα' μ'α έλεγα μέσα μου: 'Αν μ'α ζητήσει τα διπλά ή τ'α τριπλά; Τι να κάνωμε; Το είχα καμμό. Ένα πρωή πού ήτο και ή άνδρας μου, το επήρα άπόφασι και είπα:

— Έξοχώτατε, είσθε καλός άνθρωπος, πολύ καλός: μ'α έγλυτώσατε το παιδί μα;

— Αυτό είν' αλήθεια, κόρη μου, διότι ακινδύνευε: άλλά είνε το επάγγελμά μου, βλέπεις, να γλυτώσω τα παιδιά...

— Όχι όμως και των πτωχών.

Καταλαυθάνας, κυρία Ευτέρπη, έφερνα με τρόπο την βμάλια εις το προκείμενον.

— Πώς όχι και των πτωχών; Τι είν' αυτή πού λέγεις! 'Ισα ίσα των πτωχών, διότι αυτοί έχουν ανάγκην βοηθείας...

— Νοιώθω ότι έχετε πολύ καλή καρδιά, έξαγώτατε, μ'α... δεν πρέπει πάλι... τώρα πού έγινε καλά το παιδί... θέλωμε... δεν ήμεθα πλούσιοι, άλλή τέλος πάντων...

Τό καταλαύθωνα, ήμην κόκκινη σάν πετεινός, και βοο επροσπαθούσα να τα καταφέρω καλά τόσο μπερδεύονταν η γλώσσά μου.

— Θέλετε να με πληρώσατε; διατί δεν το λέγετε καθαρά; Λοιπόν εγώ σ'α λέγω ότι δεν μου χρωστάτε τίποτε: είσθε ευχαριστημένοι;

— 'Α! όχι, κύριε Φαρών... μόνον αυτό δεν γίνεται... δεν γίνεται!

— Άφησέ μας να σ'α δώσωμε όσα 'μαρούμε, έξοχώτατε, είπεν ό άνδρας μου.

— Καλά, δεν έννοώ να σ'α προσβάλω, παιδιά μου. Θέλετε να μου πληρώσατε τας επισκέψεις μου: καλά πληρώσατε είκοσι φράγκα. Και ξεφορτωθήτέ με!—ήτο τόσο νόστιμος όταν έκαμε τον θυμωμένον. Ξεφορτωθήτέ με: μανία πού σ'α έπικασε με την πληρωμή! είκοσι φράγκα, ούτε λεπτό όλιγώτερο. και δεν τα θέλω εις χαρτιά, θέλω τ'άλληρα... Την Κυριακήν πού μ'ας έρχεται ένδυσε το άγόρι σου. Το παιδί πρέπει να πάρη άέρα και να κάμη ένα γύρο εις την έξοχή με άμαξα... θα στείλω την άμαξα να σ'α πάρη.

— Μά το λοιπόν είσαι καλός σάν Θεός, κύριε Φαρών.

— Άίγαις φωναίς, παρακαλώ. Μετά τον περιπάτο, άναβήτη 'ς το σπήτι μου να μου είπητε καλημέρα, και το παιδί 'ς μου φέρη τότε τα χρήματα. Σύμφωνο;

— Αί, κυρία Ευτέρπη, προσείπεν ή Έλένη, το ίδιο βράδυ μ'α έστειλε δεκα μποτίλιες κρασί μπορτώ, αν και μ'α έμειναν άκόμη τρείς τέσσαρες. Τι άνθρωπος αί! Μά πάλι κ' εγώ να ξέρω πως σήμερα του χρειάζεται το δεξί μου χέρι, όζ του πω άμέσως: Κόψε το, ιατρέ!

Είκοσι φράγκα! είκοσι φράγκα. Θα έκανε να του δίδωμε τουλάχιστο πεντακόσια. Μά τα πήρε κ' αυτά γιά να μ'α προσβάλη. Γι' αυτό κ' εγώ θέλησα να του κάνω ένα δώρο. Άγόρασα πανί, το πειό όριζο πανί πού 'μπορούσε να βρεθή και του έκαμα μι'α δωδεκάδα πουκάμισα.

— Και πώς το επήρες μέτρο; ήρώτησα.

— Αυτό μ' έδυσκόλευσε πολύ: μ'α όταν θέλω κ'ατι, βάζω πείσμα. 'Επήγα κ' εύρηκα τον υπηρέτη του. πού μ'α έγνώριζε γιά τί μ'α έφερε το κρασί: του είπα ότι ό ιατρός με παράγγειλε να συνεννοηθώ με την γυναίκα πού τον επλενε δια να διορθώσω τα άσπρόρουχά του. Καλά πού το σκέφθηκα. Άμα έμαθα πού εκάθητό ή πλύστρα επήγα και τής είπα ότι ό ιατρός μου παράγγειλε πουκάμισα βμοια και άπαράλλακτα με αυτά πού φορούσε: επήρα μέτρο. Τότε ίσα ίσα έτυχε και είχα βιαστικαίς δουλικαίς άλλή έδούλευα την νύχτα: την νύκτα τ'έβραψα τα δωδεκά πουκάμισα. Και τό παράξενο είνε πως αυτή ή άγροπνία μ' ευχαριστούσε αντί να με κουράζη.

— Έλεγα με τον νού μου.

α "Βθαλεις πείσμα να μην πάρος λεπτά, κύριε ιατρέ: μά δε θα μ' έμποδίσση να ξενυκτώ γιά σένα». Κ' έδούλευα, έρραπα...

Και έγειναν κ'ατι πουκάμισα 'ς την έντέλεια, κόψιμο, βράσιμο, κέντημα μοναδικό.

Μά τί φλυαρία είν' αυτή πού μ'α πικασε σήμερα, το φρέμα περιμένει.

Και έξηκολούθησε το βράξιμόν της...

(Gustavo Droux)

Κ.

ΑΚΟΣΜΙΑ ΤΩΝ ΟΔΩΝ

Κύριε Διευθυντά,

Σ'α ευχαριστώ δια την δημοσίευσιν τής Άνατροφή: του Λαού και επ' όνόματι του φίλου μου Κλαρά, ούτινος έδημοσιεύθησαν αι ιδέαι και επ' όνόματι έμού, ούτινος έδημοσιεύθη το χειρόγραφο: ουδέποτε έως τώρα έδημοσίευσα τίποτε ουδέποτε δ' έρανταζόμην ότι τα γράμματα του άλφάβητου διερχόμενα από τας χείρας του στοιχειοθέτου λαμβάνουν τόσοσ γόητρον: τώρα έξηγώ την μανίαν, την όποιαν έχει ό άνεμός μου να γράφη και να τυπώνη—γράφει στίχους ή ταλαίπωρος και όπως μ'α λέγουσιν οι πραγματογνώμονες, στίχους ευτελους άξίας!... και αντί να πάρη το διπλωμά του, δια το όποιον φροντίζομεν όλοι... εκτός αυτού, ό κύριος διηγείται εις τους τέσσαρας άνέμους τα αισθήματά του, δια τα όποια κανείς δεν φροντίζει, και κανείς δεν έρωτά. Φαντασθήτε ένα άνθρωπον ν' άπαντά δίχως να τον έρωτούν... Δεν σ'α φαίνεται κομικώτατος;

Τό συμπέρασμα πάντων τούτων είνε ότι ένθαρρηθείς από την φιλοξενίαν τής Έστίας, υποβάλλω ήμιν τας επομείνας σκέψεις περί ζητήματος σοβαρωτάτου.

Εξιεύρετε πόσον δυσχερές και περιπλοκον πράγμα είνε ή ανατροφή των τέκνων, και εις ποίας μεριμνας έμβάλλει τους δυστυχείς γονείς, όσους, έννοείται, συναισθάνονται ποίαν ευθύνην έχουν, και έννοούν να τιμήσουν μέχρι τέλους την υπογραφήν των εις τας συναλλαγματικας ταύτας τας όποιας έξέδωκαν.

Έν τοίς κόλποις τής οικογενείας γίνεται ή ή ιερή κατεργασία έντίμων και έναρέτων μελών δια την κοινωνίαν. Όπως δέ εις την βιομηχανίαν δια να παραχθή ύφαιον ύφασμα, επί παραδειγματι, απαιτείται ή επίπνοος του έργου-στασιου έργασίαι, βμοιως ή καλή ανατροφή των τέκνων υποκρύπτει κόπους και θυσίας των γονέων. Γνωρίζω μητέρας και πατέρας, ότινες μακρά έλαττώματα μετά τής ηλικίας ριζώθοντα εν αυτοίς απέσπασαν ήρωικώς όπως παρασχωσιν εν αυτοίς άμωμον υπόδειγμα εις τα τέκνα των.

Άλλά δυστυχώς ό,τι κάμνει ή οικία τό καταστρέφει εν πολλοίς ή όδός.

Η όδός!

Δεν είνε κανενός κτήμα και άνήκει εις όλους. Δι' αυτήν δύναται να λεχθή ό,τι είπε δια την μητρικήν καρδίαν ό Ούγκώ:

Chacun en a sa part et tous l'ont tout entier.

Άλλά τινες μεταχειρίζοντι την όδον ώσκαυ ήτο ιδική των άποκλειστικώς: κάμνουν ό,τι θέλουν ως άπόλυτοι κύριοι: άδιαφορούσι δια τους άλλους: δεν σέβοντι τίποτε, διότι δεν έμαθον να σέβονται τον εκυτόν των. Άνακινούσι τον ήθικόν βόρβορον, όστις απόζει δυσωδέστερον του άλλου και εκπέμπει λοιμωδεστερας άνωθυμίας εις την ψυχήν: άσχημονούσιν, υβρίζουσιν. Δεν σέβοντι τας λευκάς τρίχας του διερχόμενου γέροντος, δεν σέβοντι την αίδα τής σεμνής νεάνιδος, δεν σέβονται την άθωότητα του παιδιου.

Ίδιότε πρέπει και εν αύταις ταις οικίαις ήμιν να βύωμεν τα ότα και να κλειώμεν τα όμματα, διότι δεν άρκεί να κλειώμεν μόνον τα παράθυρά μας.

Δεν δύναμαι να λησμονήσω το έξής επεισόδιον, όπερ συνέβη εις έμέ τον ίδιον πρό τινος.

Έκαθήμεθα εις την τράπεζαν: ή συζυγός μου, αι δύο θυγατέρες μου, οι δύο μικροί υιοί μου, κ' εγώ ήτο μεσημβρία: δια του άνοικτου παραθύρου του εστιατοριου ήρχετο έλαφρά αύρα ήροί-ζουσα τον μεσημβρινόν καύωνα: ήσυχία περί: ουδέ όπωροπόλου ή πλανοδίου μικροεμπορου φωνή ήμεθα εις την άρχήν του φαγητού: δεν άντηλλάσσομεν λέξιν.

Άίφνης από τής ήδου υπό βραχυγής διεφθαρμένου φωνής εκπεμφθείς έβησε μέχρι του εστιατοριου, μέχρις ήμιν, μία ύβρις.

Μία ύβρις ήτις όζ μολύνη την γραφίδα μου αν την γράψω. Μία ύβρις τόσοσ γυμνή, ώστε δεν άπήτει διασθοράν όπως έννοηθή, είσήρχετο και εις το άθωότερον ούς.

Πάντες δια μι'ας συνεταράχθησαν.

Τα βλέμματά μου όρμηφύτως διεστραυώθησαν προς τα τής συζυγου μου. Αι δύο θυγατέρες μου εκυπτον μετ' αιδούς εις τα πινακία των: οι δύο μικροί μου υιοί με παρατήρουν ακίνητοι με βλέμμα φοβισμένον εκ του μεγέθους τής κακοηθείας.

— Κλείσε το παράθυρον! επώνησα έξαλλος προς την υπηρέτριαν. Άλλά τουτό επώνησα διότι είχον ανάγκην να φωνάξω, δια να μη πνιγώ υπό τής άγανκκηθείας. Η φωνή ήτο δυνατόν να εισέλθη και δια του κλειπτου παραθύρου και έτρε-μεν ή καρδιά μου μη την άκούσω και πάλιν...

Μόνον οι γονείς, μόνον όσοι κατέστρασαν σκοπόν του γήρατός των την ανατροφήν των τέκνων των, δύνανται να έννοήσωσιν εις ποίαν θέσιν ευρισκόμην.

Πώς; ή ανατροφή των τέκνων μου ήτο εις

τὴν διάκρισιν ἐκάστου διεφθαρμένου; Ὅτι ἐγείρω ἐγὼ ἔρχεται αὐτὸς καὶ τὸ κρημνίζει;

Κανεὶς μὴ μοῦ δισχυρισθῆ ὅτι ἡ βωμολοχία, ἡ ὕβρις, δὲν δύνανται νὰ βλάψωσι τὴν ἀθάνατον καρδίαν.

Ποῖον ποταμάκι, διότι ῥέει διαυγές, δὲν θολοῦται ἂν διέλθῃ δι' αὐτοῦ λύκου ποῦς;

Καὶ ἔπειτα ἀφοῦ ἡμεῖς οἱ γονεῖς ἀγωνιζόμεθα νὰ ἐμβάλωμεν τὰς ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς, τὰ ἀξιώματα τῆς ἀρετῆς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τέκνων ἡμῶν, διὰ νὰ καταφεύγωσιν εἰς αὐτά, ὡς εἰς ἀποθησαυρισμένας οἰκονομίας, ἐν στιγμαῖς ἀνάγκης, ἐν ταῖς δυσχεραῖς τοῦ βίου, πῶς νὰ μὴ φοβώμεθα ὅτι αἱ αἰσχροὶ ἰδέαι, καὶ ἂν οὐδόπως ἐπηρέασαν τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν, καὶ ἂν δὲν ἐδώκαν διάφορον τροπὴν εἰς τὰς διαθέσεις καὶ εἰς τὴν θέλησιν των, δὲν θ' ἀνακινήθουν ἐν αὐτοῖς ἐν ταῖς στιγμαῖς ἠθικῆς διαταράξεως αὐτῶν, δὲν θ' ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ὅ,τι μένει ἐν τῇ ὑποστάθμῃ.

Ἄλλ' ἐκτός τῆς προφορικῆς κακοήθειας ὑπάρχει καὶ ἡ γραπτὴ κακοήθεια. Verba volant scripta manent! Ἐπιγραφὰὶ μεγάλοις χρωματιστοῖς γράμμασιν ἐνίοτε κρουγάζουσιν ἀδιακόπως ἀπὸ τῶν τοίχων βρωμερὰς ἐννοίας, διὰ μιᾶς λέξεως ἀποκαλύπτουσι βδελυρὰ πράγματα. Καὶ τὸ βλέμμα προσπίπτει ἀκουσίως, καὶ τὰ παιδία διερχόμενα ἀναγινώσκουσιν ἐπὶ τῶν πινάκων ἐκείνων τὰ ἐξαιρέτα ἀποφθέγματα!

Ἐν αὐτῷ τῷ Πολυτεχνεῖω, παρ' ἡκρωτηριασμένους ἀνδριάντας εὐρίσκονται τοιαῦται κακοήθεις ἐπιγραφαί. Λάβε λοιπὸν τὰ τέκνα σου καὶ δδήγησον αὐτὰ εἰς τὰ ἐν αὐτῷ Μουσεῖα, διὰ νὰ συμπληρώσῃς τὴν ἀγωγὴν αὐτῶν. Αἱ ἐπιγραφαὶ ἐκεῖναι θὰ τὴν συμπληρώσουν μιᾶ χαρᾶ. . . Ἐἴνε φοβερὸν ἡ κακοήθεια νὰ σὲ κυνηγῇ κατὰ πόδας, ἐν ταῖς ὁδοῖς, μέχρι τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων, μέχρι τῆς οἰκίας σου!

Ἄν ρίψῃ τις λίθον κατὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ παραθύρου μου θὰ τιμωρηθῇ, καὶ ἂν ρίψῃ ὕβριν κατὰ τῆς ἠθικῆς τῶν προσφιλεστάτων μου ὄντων, μένει ἀτιμώρητος!

Θαυμάζω τὴν πολιτείαν, ἡ ὅποια μεριμνᾷ περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ὁδῶν τῶν παραθύρων μου καὶ ἀδιαφορεῖ περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων μου.

Παρακολουθῶ μετ' ἐνδιαφέροντος τὰ δικαστικά τῶν ἐφημερίδων· οὐδέποτε εἶδόν τινα κηταδικασθέντα ὡς προσβαλόντα τὰ δημοσία ἤθη. Ὁ ἀναπνεύσας τὴν ἡμέραν ἐκείνην καθ' ἣν ἴδω ἐκατὸν καταδικαζόμενους αὐστηρῶς, χαρακτηριζομένης ὡς προσβολῆς κατὰ τῶν δημοσίων ἠθῶν καὶ πάσης ὕβριος ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ πάσης ἀπέμνου ἐπιγραφῆς. Τοιαῦτα δὲ λέγων ἀξιώσῃ οὐχὶ τυραννικῆ ἀλλὰ δικαίαν νὰ καταστῇ ἡ πολιτεία. Φαινόμενη ἐπεικὴς πρὸς τοὺς κακοὺς δεικνύεται

ἄστοργος πρὸς τοὺς καλοὺς. Νομίζω ὅτι οφείλει νὰ ἔχῃ πρὸς τοὺς ἐναρέτους τὰ αὐτὰ τουλάχιστον καθήκοντα οἷα καὶ πρὸς τοὺς διεφθαρμένους. Ἐκτός τούτου δὲ, νομίζω ὅτι ἡ τοιαύτη αὐστηρότης δὲν παραβιάζει τὸ παράπαν τὴν ἐλευθερίαν οὐδενός. « Ἡ ἐλευθερία πολίτου τινός λήγει ἐνθα ἄρχεται ἡ ἐλευθερία ἐτέρου πολίτου » ἐθέσπισεν ἡ γαλλικὴ ἐθνοσυνέλευσις.

Λοιπὸν ἡ ἐλευθερία τῶν καθαρμάτων πρὸς βωμολοχίας οφείλει νὰ λήγῃ ἐκεῖ ὅπου ἄρχεται ἡ τῶν τιμῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀνατροφὴν τῆς οἰκογενείας των! . . .

Ο ΓΕΡΟΣΤΑΘΗΣ

ΑΙΜΟΙ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ,

Αἱ αιτοδεῖαι εἶνε διὰ τοὺς λαοὺς ὅ,τι ἡ πείνα διὰ τὰ ἄτομα, ὡς ἀποδεικνύεται τοῦτο ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν λιμῶν κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Γάλλος τις δόκτωρ, ὁ Βορδιέ ἐν τῷ συγγράμματι του *Ἱατρικὴ Γεωγραφία* μνημονεύει τοὺς κυριωτέρους ἐκ τῶν λιμῶν, ὅστινες ἐπέσησαν ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος.

Ἀπὸ τοῦ 987 μέχρι τοῦ 1059 συνέβησαν 48 ἐπιδημίαι λιμοῦ. Ἀκατὰ τὸ ἔτος 1000, λέγει ἱστορικὸς τις, οἱ πλοῦστοι κατέστησαν ἰσχυροὶ καὶ ὠχροὶ, καὶ οἱ πτωχοὶ ἔτρωγον ἀγρίως ρίζας· πολλοὶ κατεβρόχθισαν ἀνθρωπίνους σάρκας. Ἐπὶ τῶν ὁδῶν οἱ ἰσχυροὶ συνελάμβανον τοὺς ἀδυνάτους, κατέσχιζον αὐτοὺς, καὶ ψήνοντες ἔτρωγον. Ἐν τῇ τρώγλῃ ἐπαίτου τινός ἀνεκάλυψαν 48 κεφαλὰς ἀνδρῶν καὶ παιδίων.

Κατὰ τὸ 1356 ἡ πείνα ὑπῆρξε φοβερά. Οἱ χωρικοὶ, μετὰ τὴν αιτοδεῖαν τοῦ Ποατιέ, περιεζωσμένοι ὑπὸ τῶν Ἀγγλων καὶ τῶν εὐγενῶν, δὲν ἠδυνήθησαν οὔτε νὰ συγκαμίωσι οὔτε νὰ σπείρωσι, καὶ ἀπέθανον ὑπὸ τῆς πείνης πολυάριθμοι.

Κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα τόσῳ μεγάλῃ ἦτον ἡ ἀθλιότης, ὥστε οἱ ὑποδηματοποιοὶ ὑπολογισάντες τοὺς εἰς τὴν συντεχνίαν των ἀνήκοντας νεκρούς, εὗρον ὅτι εἶχον ἀποθάνει 1800 ἐξ αὐτῶν εἰς διαστήματα δύο μηνῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην 24,000 οἰκίαι ἐν Παρισίοις ἔμειναν ἐγκαταλειμμένα, καὶ οἱ λύκοι, ὅστινες ἀνά συμφορὰς διέτρεχον τοὺς ἀγρούς, εἰσῆρχοντο τὴν νύκτα εἰς τὴν πόλιν.

Ἐν ἔτει 1698, ἱστορικὸς τις διηγείται ὅτι εἰς τὰ περὶχωρα τοῦ Μίτς αὐτὸς τις εἶχε φάγει νεκρὸν τὸν πατέρα του, εἶτα δὲ τὸν υἱόν, ἀποθανόντα, κατέφαγεν ἡ μήτηρ! » Μεταξὺ Μίτς καὶ Νανσύ ἐνήθρευον οἱ χωρικοὶ ὅπως, συλλαμβάνοντες καὶ φονεύοντες τοὺς διαβήτας, ἐσθίωσιν αὐτούς

Ἡ ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΕ' σύμβασις, ἡ διατάσσουσα τὴν ἀγορὰν τῶν γεννημάτων, ἔσχεν ὡς συνεπείας τοὺς λιμοὺς τοῦ 1740, 1741, 1742, 1745. Ἐπέσησαν πρὸς τοὺς λιμοὺς κατὰ τὸ 1767, 1768, 1775, 1776, 1784, καὶ 1789, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος.

Ἀπὸ τῆς προκηρῦξεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ἐξαγωγῆς οἱ λιμοὶ ἐξηφανίσθησαν, ἀλλ' ὄχι ἐτι πανταχόθεν. Ἐνίοτε ἐμφανίζονται ἐν Εὐρώπῃ ἐνεκα τῆς ἀτελοῦς ἐξαλλίσεως τῆς ἐργασίας, καὶ ἡ βιομηχανία προσομοιάζει ἐτι τὸν Κρόνον τοῦ μύθου τὸν κατεσθίοντα τὰ τέκνα του. Μάρτυς τούτου ὁ ἐν Φλανδρίᾳ λιμὸς κατὰ τὸ 1847. Ἡῤῥησαν κατὰ 87,000 αἱ ἀποθιώσεις, καὶ αἱ γεννήσεις ἠλαττώθησαν κατὰ 27,000.

Τῷ 1846 ὁ λιμὸς τρομερὸς ὑπῆρξεν ἐν Σιλεσίᾳ. Ἀπὸ τοῦ 1880 ὁ λιμὸς ἐπικρατεῖ ἐτι ἐν Ἰρλανδίᾳ μετὰ τῶν ἀσθενειῶν, αἵτινες συνοδεύουσιν αὐτόν.

Κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα αἱ Ἰνδίαὶ καταστράφησαν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ. Ὁ τελευταῖος αὐτῶν, προξενήθεις ὑπὸ τῶν ἀκρίδων, διήρμησεν ὀκτωκαίδεκα μῆνας. Ἐπὶ 239 ἑκατομμυρίων κατοίκων 74,000,000 ὑπέστησαν αὐτόν, ἥτοι πλεον τοῦ τρίτου. Ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν θυμάτων ἀνῆλθεν εἰς 3,500,000.

Τῷ 1880 ὁ λιμὸς ἐπῆλθεν ἐν Ἀρμενίᾳ. Κατὰ τὸ 1867-1868 τὴν Ἀλγερίαν ἐμάστιζον ἀκρίδες, πόλεμοι, καὶ ἀνυδρία. « Ὡφθησαν τότε, ἀφηγεῖται τις, ἀνθρώπινοι οἰκογένειαι συναγεῖραμεναι μετὰ θηριῶδων τρόπων, ὑπὸ τὸ κέντρον τῆς πείνης, καὶ ἀγρίως δρῶσαι κατὰ τῶν πόλεων ». Ἀπωλέσθησαν τότε 217 χιλιάδες Ἰθαγενῶν.

Τῷ 1875, ἐν Κίνα, ἐπὶ διαστήματος 700,000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, κατοικουμένου ὑπὸ 70 ἑκατομμυρίων, δὲν εἶχε καταπέσει οὐδὲ σταγὼν ὕδατος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Ἡ πείνα ἦτο φρικώδης· οἱ νεκροὶ, ἐγκαταλειμμένοι πανταχόθεν, κατεβρόχθοντο ὑπὸ τῶν ἐπιζώντων.

Κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Κριμαίας, ὅτε ὁ στρατὸς κατεῖχε τὸ ἔδαφος τῆς χερσονήσου, στρατηγὸς τις ἐγραφε: « ὁ στρατὸς εἶνε ὡς τὸ πλήρωμα πλοίου ταξειδεύοντος ἐν Ὠκεανῷ· τὸ ἔδαφος τῆς Κριμαίας κατέστη τοσοῦτον γυμνὸν καὶ ἄγονον, ὥστε δμοιάζει πρὸς καταστρωμα πλοίου ».

Ἐπάρχουσιν ἐτι ἄνθρωποι θεωροῦντες τοὺς λιμοὺς, τὰς ἐπιδημίας καὶ τοὺς πολέμους ὡς ἔργα πρόνοιᾳς, ὡς ἀναγκαῖα κακὰ, ἀνευ τῶν ὁσίων ἡ γῆ θὰ ἦτο λίαν στανὴ ὅπως περιλάθῃ πάντας τοὺς ἀγωνιζομένους τὸν περὶ ὑπαρξείως ἀγῶνα, ἀφ' ὧν μᾶς ἀπαλλάττει ὁ θάνατος.

« Πρὸς ἀπόκρισιν εἰς τοὺς τοιαῦτα δοξάζοντας, λέγει ὁ δόκτωρ Βορδιέ, ἀρκεῖ νὰ υποδείξω-

μεν εἰς αὐτοὺς πόσον μεγάλαὶ γῆς ἐκτάσεις μένουσιν ἐτι ἀκαλλιεργηταί, καὶ πόσον ἀραίως εἶνε ἀκόμη ὁ πληθυσμὸς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἡμετέρου πλανήτου. Πρὶν ἢ στέρξωσι τὴν ἐκ πρόνοιᾳς κατάλυσιν τῶν πλείστων πρὸς ὀφελὸς τινῶν, οἱ πέπολιτισμένοι λαοὶ πρέπει νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ μετανάστευσις καὶ ὁ οἰκισμὸς ἐπὶ τῶσιν μερῶν γῆς παρθένων ἐτι ἐξασφαλίζουσι τοὺς ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου *λεχελίματος* κινδύνους. Ἄς πεισθῶσιν ὅτι οἱ πόλεμοι, αἱ ἐπιδημίαι καὶ οἱ λιμοὶ θέλουσιν ἐξαφανισθῆ ὑπὸ τὸ ἐξοχούμενον κύμα τῆς προόδου. Ἄλλὰ δὲν προσηγγίσαμεν ἐτι τὸν χρυσοῦν αἰῶνα ».

II.

Ο ΒΟΥΛΓΑΡΟΣ

Πατρίς, καὶ ἔένους μάγεψε τῆς 'λευθερίας σου τάστρο,
Τὸ φῶς τοῦ Ἑικοσέιναι!
Τοὺς εἶδε κάθε κάμπος σου, κάθε βουνὸ καὶ κάστρο
Νὰ σκοτώθουν γιὰ Σίνα.

Τὸ Μισολόγγι ἔλυνεν ἡ λόγχη τοῦ Μπραίμη,
Κι' ὁ λήπης τοῦ Κιουτάγια,
Κι' ἐπάνω του παράστικε μετὰ τραγοῦδρα ἡ Φήμη
Κι' ἡ δόξα μετὰ τὰ βᾶγια.

Κι' ὅπως ἀνθρώποι ἀγνώριστοι καὶ ἔνοι πέρα πέρα
Σὲ μιὰ ἐκκλησιὰ τρέχου,
Κι' ἀδερφωμένοι στέκονται, γιατί, κοινὴ μητέρα,
Μιὰ πίστι ἔλοι ἔχου,

Παρόμοια τῆς Ρούμελης καὶ τοῦ Μωριᾶ τ' ἀσκήρια
Καὶ τὰ καπετανάτα
Ἐ τὸ Μισολόγγι ἀδέρφωσαν κ' ἐσμῖξαν ταῖρια
Μετὰ τῆς Φραγκίᾳς τὰ νιάτα.

Σκορποῦν πουλιὰ κάθε λογῆς ἀπὸ 'ψηλὸ πλατάνι
Μιὰ τρυφερὴ ἁρμονία
Κ' εἰς γλώσσας καθεμίας λογῆς 'ς ταῦτ' ἂν τῶν Τούρκων
στάνει
Μιὰ λέξι: 'Ελευθερία!

Πρῶτ' ἡ Ἀγγλία ἐτρέξεν ὀλόφωτη ἐλπίδα
Τὸν Μπάφραν νὰ μᾶς φέρῃ,
Μᾶς στέλνει μετὰ τὸ Μάγερ τῆς τοῦ Τέλλου ἡ πατρίδα
Κοντόλι καὶ μαχαίρι.

Δίνει τραγοῦδρα, χρήματα καὶ χέρια ἡ Γαλλία,
Κ' οἱ Γερμανοὶ ἐεχνούνε
Τὰ γαλανὰ κορίτσια των καὶ τὰ σοφὰ βιβλία,
Κ' ἐδῶ μ' ἐμᾶς πεινούνε.

Ὁ Ἰταλὸς τῆς σκλάβας τοῦ πατρίδος τὴν ἀγκάλῃ
Τὴν παραιτεῖ γιὰ σένα!
« Ἐχετε γειὰ τοῦ τόπου μου κίτριαις, νεράκια, κάλλη
Μυριοτραγοῦδιμένα! »

Παραιτημένη ἀπὸ παντοῦ 'ς τοῦ Ρώσου τὴ μανία,
Δε' βρῖσκει ἐν' ἀντιστάσει,
Μὰ βρῖσκει δύο τῆς παιδιὰ κ' ἡ ἔρη ἡ Πολωνία
Ἐ τὸ χῶμά σου νὰ στείλῃ.

Νεράιδες δὺς 'ε τῶν τάφων τῶν σκορποῦν τὴν ἔρημιαν
 Κλάυματ', ἀκτίνας, κάλλη,
 Κι' εἶνε ἡ δὺς πατρίδες τῶν· τοὺς γέννησεν ἡ μία,
 Τοὺς δόξασεν ἡ ἄλλη!

Πατρίε, καὶ εἶνους μάγεψε τὸ φῶς τοῦ Βικουσιάνου,
 Τῆς 'λευθερίας σου τῆστρο!
 Εὐρέθη κ' ἕνας Βούλγαρος καὶ κλειστικὸς γιὰ σένα
 'Σ τὸ Τουρκοφάγο κάστρο.

...Σεῦν' ἡ Ἑλλάς, λάμπει στερνὴ εὐ λίγο νά! σκορπάει
 Τῆ φοβερὴ 'Ἡεοδὸ της...
 Μονάχα ἕνας Βούλγαρος εὐρέθηκε, καὶ πάει
 'Σ τὸν 'Ἰμπερατὶ προδότης!

Ἰούλιος 1885. ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Σοφὸς τις τοῦ γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου, ὁ κ. Βρουν-Σαγματι, ἀνέγνω ἐν αὐτῷ ὑπέμνημα περὶ τῆς κατὰ γῆσιν τοῦ ἀλλογος. Ἐν τῷ ἐνδιαφέροντι αὐτοῦ ὑπομνήματι ὁ σοφὸς οὗτος λόγον ποιεῖται περὶ τοῦ φυσικοῦ ἀλλογος, ἐξ οὗ κοινῶς πάσχουμεν οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων. Ὑπάρχουσι ἄνθρωποι δυναμένοι νὰ ὑπεμείνωσι τὰ ἠθικὰ ἀλλογ' ἐὰν ἐξ αὐτῶν ἀρρησύντο καὶ τὰ σωματικὰ δεινὰ, ὅς εὐρισκον οἱ εὐδαίμονες οὗτοι, μὴ πονοῦντες οὐδὲ θλιβόμενοι, λίαν ἱσοφερτῶν τὸν βίον. Ὁ κ. Βρουν-Σαγματι δὲν κητήρησεν ἀκόμη ἐντελῶς τὸ ἀλλογος, ἀλλὰ μόνον ἰσχυρίσθη εἶναι δυνατόν νὰ καθαρῶνται τοῦτο ἀκινδύνως. Καὶ εἶνε ἤδη ἀρκούσα πρόοδος καὶ αὕτη. Ἰδὲν ἐπ' ἀκριβείας τὸ θέμα τοῦ ἀπώλειά τις μᾶλλον ἢ ἥττον πλήρης τῆς αἰσθητικότητος τῶν αἰτίων τοῦ ἀλλογος δύναται ἴσως νὰ ἐπιτευχθῇ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης διακράσεως τῶν φυσικῶν καὶ διανοητικῶν δυνάμεων. Ἐν ἄλλοις λόγοις δύναται τις νὰ εἶνε παράλυτος ὡς πρὸς τὴν οὐδύνην χωρὶς ὡς ἐκ τούτου νὰ ἔχη παραλύσει οὐδὲν μέλος του οὐδὲ νὰ βλαφθῇ κανὲν ἔργον του. Ἀλλὰ τὸ ἀλλογος, λέγει χρονικογράφος τις, ὅτι δηποτε καὶ ἂν λέγη ἢ ἀπέπτηται ὁ κ. Βρουν-Σαγματι, εἶνε ἐν τῶν ὧν οὐκ ἄνευ πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς. Τὸ ἀλλογος μᾶς παρέχει ἐκάστοτε γνῶσιν τῶν κινδύνων τοὺς ὁποίους διατρέχουμεν. Ἄνευ αὐτοῦ ἂν πᾶσαν στιγμὴν ἢ ἀφηνόμεθα μέχρι τοῦ μυελοῦ καὶ ἢ ἐκοπιόμεθα μέχρι τῶν νεκρῶν, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσωμεν! Ἄνευ αὐτοῦ ἢ ἀχανόμεθα δίκην μυιδῶν. Τὸ ἰδανικὸν πρὸς ὃ ὁ ἐν λόγῳ σοφὸς ζητεῖ νὰ προσμοιάσῃ ἡμᾶς εἶνε αἱ μηλολόνην δὲν λαμβάνουσι γνῶσιν τοῦ πόνου, ἐπομένως δὲν ὑποφέρουσιν, ἀπράσπει εἰς τὸ ἀλλογος. Ἐν ᾧ τριώγουσι εἰρημικῶς πράσινα φύλλα, μικρὸν τι ἀδιάκριτον ἔντομον τῆς πληγῆται καὶ τὰς κἀκροβροχίβει χωρὶς νὰ ἔχουσι τὴν ἐλαχίστην περὶ τούτου συνείδησιν ἐν ᾧ χρῆσιμύουσι ὡς φαγητῶ, ἐξακολουθεῖσι τὸ ἰδικὸν των. Τὸ φοβερὸν αὐτὸ παράδειγμα ἔπρεπε νὰ κταστῆσθαι προσεκτικώτερον τὸν κ. Βρουν-Σαγματι καὶ τὸν διδάξῃ ὅπως ἀφήσῃ τὸ ἀλλογος εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τὸ ἀλλογος, ὅπερ εἶνε ἀγρυπνὸς καὶ ἀγαθὸς σύμβουλος. Εἶνε ἀληθὲς

ὅτι δηλητηριάζει τὸν βίον ἐν ᾧ μᾶς διαφυλάττει. Ἀλλὰ τί θέλετε; ὁ κόσμος δὲν εἶνε τέλειος.

Δὲν πρέπει νὰ περιφρονῶμεν τὰ ὕνειρον, διότι τὰ ὕνειρα ἐνίοτε ἔχουσι προφητικὴν δύναμιν, ἀλλὰ πάντοτε ζεῦ! δύναμιν, προμηνύουσαν δυστυχίματα. Τοῦτο πειρᾶται νὰ ἀποδείξῃ ψυχολόγος τις ἐν τινι προσφάτῳ αὐτοῦ συγγράματι, περισυλλέξας ἐκ τῆς ἱστορίας ἢ αὐτὸς οὗτος παρατηρήσας πλείστα παραδείγματα τοιούτων λίαν φιλικήθων ὕνειρων. Ὁ Ἀρμάνδος Βιλλεναῖδ ὕνειρεύεται ὅτι ἐδέχθη εἰς τὴν κνήμην ὑπὸ κινὸς μετὰ τινος ἡμέρας ἢ κνήμην του κυριεύεται ὑπὸ γαγγράνης. Ὁ ποιητὴς Γέονερ βλέπει εἰς τὸν ὕπνον του ὅτι τὸν ἐδάγκασεν ἔφις εἰς τὴν ἀριστερὴν πλευρᾶν ὀλίγον ὕστερον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μέρους ἀνάπτισσεται ἀνθραξ ὅς' οὐ ἀπ' οὐρήσκει. Ὁ Μακόρις αἰσθάνεται ἐν ὕνειρῳ βίαιον πόνον κατὰ τὸν φάρυγγα ἐγείρεται καλῶς ἔχων, ἀλλὰ μετὰ τινος ὥρας καταλαμβάνεται ὑπὸ δεινῆς ἀμυγδαλίτιδος. Ἀνθροπόπις βλέπει καθ' ὕπνου ἕνα ἐπιληπτικὸν μετὰ τινος χρόνον αὐτὸς οὗτος προσβάλλεται ὑπὸ ἐπιληψίας. Γυνὴ τις ὕνειρεύεται ὅτι ὀμιλεῖ πρὸς ἀνθρώπον, ὅστις δὲν δύναται νὰ τῇ ἀποκριθῇ, διότι εἶνε βυθός; ἐξεγείρεται δὲ κατεχρυσμένη ὑπὸ ἀφασίας. Ἀκριδῶς εἶπεν, τὰ ἐν λόγῳ ὕνειρα εἶνε κατ' ἐπιφάνειαν μόνον προφητικὰ καὶ ἀποκαλύπτουσι πράγματι κατὰστασιν προῦστων, καὶ ὄχι μέλλοντων. Καθὼς ἀκούομεν τὴν νύκτα θορύβους, τοὺς ὁποίους δὲν ἀντιλαμβάνομεθα τὴν ἡμέραν, οὕτω, διακρινόμενοι τοῦ ὕπνου, ἐν ᾧ ἀναπαύεται τὸ σῶμα, ἔχομεν συνείδησιν βλαβῶν τινῶν μέλις γεννωμένων, ἐλαφρῶν εἶτι, τοὺς ὁποίους δὲν αἰσθάνεται ὁ ἡμέτερος ὁργανισμὸς ἐν κατὰστασι ἐγγηγρόσεως.

Νεαρά τις χήρα κατοικήσασα εἰς μίαν τῶν εὐποριωτέρων καὶ εὐγενεστέρων συνοικιῶν τοῦ Λονδίνου προσεκάλεσε τελευταῖον ἕνα τῶν πλουσιωτέρων συμβολαιογράφων τῆς πόλεως, νέον, ἀνύμφετον, ὅπως διαθέσῃ τὴν περιουσίαν της, ἀνερχομένην εἰς 60,000 λίρας στερλίας. Ὁ συμβολαιογράφος, εἰς ὃν ἡ περιουσία αὐτῆ ἔκαμε καλὴν ἐντύπωσιν, ἤρξατο ἐπιτεκπετιμένος ἐπὶ διαφόροις προτάσεσι τὴν νεκρὴν χήραν καὶ δεικνύμενος ἀδιακρίτως προσφιλέστερος μᾶλλον οὐ ἔκαμε καὶ πρότασιν γάμου, ἢν ἡ χήρα ἐδέχθη μετὰ μικρὴν ἀντίστασιν. Μετὰ ἡ ἐβδομάδα ἐγένετο ὁ γάμος καὶ ὁ συμβολαιογράφος ἦτο ἔτι σύζυγος ἐπιτηδείας ἀπατεῶντος, ἠτις ἐκτὸς τῆς πονηρίας αὐτῆς οὐδεμίαν ἄλλην περιουσίαν εἶχε.

Διδάσκαλος. — Διὰ νὰ καταλάβετε τί εἶνε πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, ἄς σὰς φέρω ἕνα παράδειγμα. Πηγάμιντε δύο περίπατον καὶ ὁ ἕνας γλυστρῆ καὶ πέφτει εἰς ἕνα γανθᾶνι μὲ νερά. Τί ἀπαίτει τώρα ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη; Τί ὄχι ἔκαμες σὺ, Πέτρος; Πέτρος. — Δὲν ὄχι ἔμπορῶσα νὰ βαστάξω ἀπὸ τὰ γέλατά!

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλά» καὶ «Κοραῆ» ἈΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1885 — 70.